

**Οδηγός για συμβατό κυνήγι
στις περιοχές του
Δικτύου NATURA 2000
στην Κρήτη**

ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

Η παρούσα έκδοση υλοποιήθηκε από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης - Πανεπιστήμιο Κρήτης για το έργο «Ανάδειξη και Προώθηση των Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη».

Το Έργο χρηματοδοτείται από το Ε.Π. Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013, Άξονας Προτεραιότητας 7 «Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής στην Περιφέρεια Κρήτης», στα πλαίσια της εγκεκριμένης Πράξης «Ανάδειξη και Προώθηση των Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη», Κωδικός Πράξης (ΟΠΣ-ΕΡΓΟΡΑΜΑ) 380448, που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και εθνικούς πόρους.

ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Πλ. Ελευθερίας, Τ.Κ. 71201 Ηράκλειο, Τηλ.: 2813 410110, Fax: 2813 410150

Copyright © ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Συγγραφέας: Κωνσταντίνος Γρίβας

Επιστημονική επιμέλεια: Μωυσής Μυλωνάς

Συντονισμός έκδοσης: Μιχάλης Προμπονάς

Επιμέλεια - Διόρθωση κειμένων: Πέτρος Γιαρμενίτης

Γραφιστική επιμέλεια: Γιάννης Χαρούτσος

Επιμέλεια χαρτών: Κωνσταντίνος Γρίβας

Προτεινόμενη Αναφορά: Κωνσταντίνος Γρίβας. 2015.

Οδηγός για συμβατό κυνήγι στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη (τεχνικός οδηγός).

Περιφέρεια Κρήτης, Ηράκλειο, 48 σελ.

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2015

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ISBN: 978-960-89005-4-7

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναπαραγωγή, χρήση ή επανέκδοση χωρίς την άδεια της Περιφέρειας Κρήτης και του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης - Πανεπιστήμιο Κρήτης.

**Οδηγός για συμβατό κυνήγι
στις περιοχές του
Δικτύου NATURA 2000
στην Κρήτη**

ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

Ψυχή σμιλεμένη από το χρόνο

Ζούμε μαζί της, την προστατεύουμε!

■ Ε.Π. Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013

■ Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόλογος

Φίλες και φίλοι,

Η ιστορία, το παρόν και το μέλλον της Κρήτης είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με το εξαιρετικό φυσικό της περιβάλλον.

Πλούσια βιοποικιλότητα, σημαντικός αριθμός ενδημικών ειδών, ποικιλία οικοσυστημάτων και τοπίων μοναδικού φυσικού κάλλους χαρακτηρίζουν τη φυσική μας κληρονομιά.

Η Περιφέρεια Κρήτης, αναγνωρίζοντας την αξία των πολλαπλών λειτουργιών του φυσικού μας περιβάλλοντος, τόσο για την υγιή διαβίωση και την ποιότητα της ζωής μας όσο και για την υλοποίηση του οράματος της βιώσιμης ανάπτυξης, έχει θέσει ως βασική προτεραιότητά της την προστασία, ορθή διαχείριση και ανάδειξη της φύσης του νησιού μας.

Οι προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 παίζουν σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση του στόχου αυτού, δεδομένου ότι αποτελούν βασικές παρακαταθήκες διατήρησης της φύσης σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Με την έκδοση του ανά χείρας Οδηγού «Οδηγός για συμβατό κυνήγι στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη», παρουσιάζουμε τις περιοχές NATURA 2000 της Κρήτης και αναδεικνύουμε τα χαρακτηριστικά τους, τονίζοντας την αξία τους αλλά και την αναπτυξιακή δυναμική τους.

Η φύση του νησιού μας, σμιλεμένη από τον χρόνο και την ανθρώπινη ιστορία έξι χιλιάδων ετών, είναι κοινό αγαθό το οποίο καθένας από εμάς δικαιούται να απολαμβάνει, αναλαμβάνοντας παράλληλα την υποχρέωση να το προστατεύει.

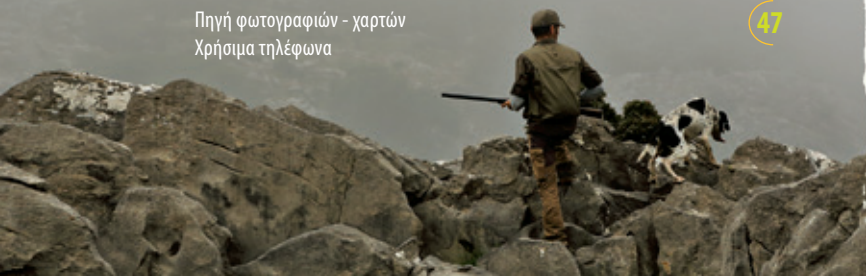
Με τον Οδηγό αυτό, ευελπιστούμε πως όλοι θα γνωρίσουμε καλύτερα τις περιοχές NATURA 2000 και θα κατανοήσουμε την ανάγκη για την προστασία τους.

Ο Περιφερειάρχης Κρήτης

Σταύρος Αρναουτάκης

Περιεχόμενα

1	Συνοπτική παρουσίαση του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη	8
2	Νομικό πλαίσιο θήρας	9
	• Δασικός Κώδικας	10
	• Οδηγία 79/409	11
	• Οδηγία 92/43	13
	• Καταφύγια Άγριας Ζωής	14
	• Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές	15
	• Μικροί νησιωτικοί υγρότοποι	16
	• Ζώνες Διάβασης Αποδημητικών	18
	• Άλλες νομοθεσίες	18
	• Πρόσφατες ρυθμίσεις θήρας	19
3	Προστατευόμενες περιοχές της Κρήτης και κυνήγι	22
	• ΧΑΡΤΕΣ	24
4	Κυνήγι και επιπτώσεις	30
	• Αειφορικό κυνήγι (sustainable hunting)	30
	• Δίκτυο NATURA 2000 και κυνήγι	30
	• Συνεργασία περιβαλλοντικών και κυνηγετικών οργανώσεων για την εφαρμογή των Οδηγιών	31
	• Οφέλη για τους κυνηγούς από το Δίκτυο NATURA 2000	32
	• Παραδείγματα επιτυχημένης θηραματοπονικής διαχείρισης σε περιοχές NATURA 2000	33
	• Σημαντικά στοιχεία	35
5	Καλή Κυνηγετική Πρακτική εντός Δικτύου NATURA 2000	36
	• Φυσίγγια και κάλυκες	36
	• Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κυνηγών	36
	• Όρια κάρπωσης (quotas)	37
	• Κυνηγετικοί σκύλοι	39
	• Οδηγίες Καλής Κυνηγετικής Πρακτικής σε περιοχές του Δ. NATURA 2000	40
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	42
6	Βιβλιογραφία - Πηγές	46
	Πηγή φωτογραφιών - χαρτών	47
	Χρήσιμα τηλέφωνα	

Εισαγωγή

Η Κρήτη, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, της γεωλογικής της διαμόρφωσης, της σχετικής οικολογικής απομόνωσής της, των μεγάλων εκτάσεων αδιατάρακτου φυσικού περιβάλλοντος και των ποικίλων κλιματικών συνθηκών που επικρατούν στο νησί, παρουσιάζει μεγάλη ποικιλότητα τοπίων, οικοτόπων και ειδών, με τον άνθρωπο να συνυπάρχει αρμονικά με τη φύση του νησιού για χιλιάδες χρόνια. Στο γεγονός αυτό οφείλεται και η συμμετοχή της στο Δίκτυο NATURA 2000 με τόσο πολλές, αριθμητικά, περιοχές, και με το 30% περίπου της έκτασής της να προστατεύεται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι περιοχές που εντάσσονται στο Δίκτυο NATURA 2000 διέπονται από καθεστώς ειδικής διαχείρισης, που καθορίζει κάθε χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητές τους. Το Δίκτυο NATURA 2000 αποτελεί τη βάση όχι μόνο για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, αλλά και τη γενικότερη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Άμεσος στόχος είναι να προαχθεί η περιβαλλοντικά συμβατή ανάπτυξη, εξασφαλίζοντας παράλληλα την οικονομική ευημερία της κοινωνίας και τη διαφύλαξη των φυσικών πόρων.

Ο «Οδηγός για συμβατό κυνήγι στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη» εκδίδεται στο πλαίσιο του έργου «Ανάδειξη και Προώθηση των Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη», Κωδικός Πράξης (ΟΠΣ-ΕΡΓΟΡΑΜΑ) 380448, που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και Εθνικούς Πόρους (Ε.Π. Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013 – Αξονας Προτεραιότητας 7 «Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής στην Περιφέρεια Κρήτης»).

Σκοπός της έκδοσης αυτής είναι να παρουσιαστεί το Δίκτυο NATURA 2000 και οι περιοχές όπου υφίσταται απαγόρευση κυνηγιού στην Κρήτη, να επισημανθούν οι πιθανές επιπτώσεις από το κυνήγι, τόσο στην орνιθοπανίδα όσο και γενικότερα στο περιβάλλον, να εξεταστούν οι παράπλευρες επιπτώσεις από την κυνηγετική δραστηριότητα στους οικοτόπους και στην άγρια ζωή, καθώς και να δοθούν τεχνικές οδηγίες για την ορθή πρακτική στο κυνήγι, τόσο στις προστατευόμενες περιοχές (όπου αυτό επιτρέπεται) όσο και γενικότερα στην Κρήτη. Οδηγίες που ελπίζουμε ότι θα συνεισφέρουν στη διασφάλιση μιας αειφορικής κυνηγετικής δραστηριότητας, η οποία θα είναι συμβατή με τη διαχείριση των περιοχών NATURA 2000 και θα αποδώσει αμφίπλευρα οφέλη.

Συνοπτική παρουσίαση του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη

Η ανάγκη δημιουργίας ενός Δικτύου Προστατευόμενων Περιοχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση προέκυψε έπειτα από τη διαπίστωση της αλλοίωσης και υποβάθμισης πολλών οικοσυστημάτων, που είχε ως συνέπεια την εξαφάνιση πολλών ειδών οργανισμών. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών NATURA 2000 αποτελεί το βασικό νομικό και θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία της βιοποικιλότητας. Βασίζεται σε δύο Ευρωπαϊκές Οδηγίες: την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» (ή «Οδηγία των Οικοτόπων») και την Οδηγία 2009/147/ΕΚ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» (ή «Οδηγία για τα Πτηνά», που αντικατέστησε την αρχική Οδηγία 79/409/ΕΟΚ). Κύριος στόχος της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ είναι

Οι οικοτόποι και τα είδη χλωρίδας και πανίδας που τίθενται σε προτεραιότητα απαριθμούνται στα παραρτήματα της «Οδηγίας των Οικοτόπων». Επίσης, στο Δίκτυο NATURA 2000 συμπεριλαμβάνονται και οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας – ΖΕΠ για την ορνιθοπανίδα (Special Protection Areas – SPAs), που θεσπίστηκαν με βάση την «Οδηγία για τα Πτηνά». Οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας, μετά τον χαρακτηρισμό τους από τα κράτη-μέλη, εντάσσονται αυτόματα στο Δίκτυο NATURA 2000. Οι περιοχές αυτές βρίσκονται σε καθεστώς ειδικής διαχείρισης. Καθορίζονται από κάθε χώρα-μέλος της ΕΕ, λαμβανομένων υπόψη των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων τους. Άμεσος στόχος του Δικτύου είναι να προαχθεί η περιβαλλοντικά συμβατή ανάπτυξη, εξασφαλίζοντας παράλληλα την οικονομική πρόοδο της κοινωνίας και την προστασία της βιοποικιλότητας, χωρίς να τίθενται σε κίνδυνο οι θέσεις εργασίας και το επίπεδο ζωής των κατοίκων. Στην Ελλάδα, το Δίκτυο NATURA 2000 περιλαμβάνει σήμερα 419 περιοχές: οι 178 είναι χαρακτηρισμένες ως ΖΕΠ, οι 217 ως ΕΖΔ, ενώ οι υπόλοιπες 24 υπάγονται και στα δύο καθεστώτα προστασίας (ΖΕΠ-ΕΖΔ).

Στην Κρήτη, λόγω της σημαντικής γεωγραφικής θέσης της, των μεγάλων εκτάσεων αδιατάρακτου φυσικού περιβάλλοντος και του υψηλού βαθμού ενδημισμού, έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο NATURA 2000 συνολικά 53 περιοχές. Από αυτές, οι 27 έχουν χαρακτηριστεί ως ΕΖΔ, οι 25 ως ΖΕΠ, ενώ 1 περιοχή προστατεύεται και από τα δύο καθεστώτα προστασίας (ΕΖΔ-ΖΕΠ). Είκοσι δύο (22) περιοχές έχουν χαρακτηριστεί επίσης και ως Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (ΣΠΠ), ενώ έχουν καταγραφεί 228 υγρότοποι, παράκτιοι και εσωτερικοί.

η προστασία της βιολογικής ποικιλότητας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων στο ευρωπαϊκό έδαφος. Για τον λόγο αυτό θεσμοθετεί ένα συνεκτικό οικολογικό δίκτυο Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (Special Areas of Conservation – SACs) με την ονομασία «NATURA 2000». Οι Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) προκύπτουν από τους Τόπους Κοινοτικής Σημασίας – ΤΚΣ (Sites of Community Importance – SCIs), που χαρακτηρίζονται βάσει των οικοτόπων προτεραιότητας και των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που φιλοξενούν.

Νομικό πλαίσιο θήρας

Το κυνήγι στην Ελλάδα καθορίζεται κυρίως από τις διατάξεις του Έκτου Βιβλίου περί Θήρας του Ν.Δ. 86/1969 «Δασικός Κώδικας» (ΦΕΚ Α' 7) και τις τροποποιήσεις του. Ειδικά σε ό,τι αφορά στη θήρα των πουλιών, ισχύει η κωδικοποίηση της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ (πρώην 79/409) και η ενσωμάτωσή της στην ελληνική νομοθεσία με την υπουργική απόφαση 414985/29-11-85 (ΦΕΚ 757/Β'/18-12-85) «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας» και τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις της με τις κοινές υπουργικές αποφάσεις 366599/16-12-1996 (ΦΕΚ Β' 1188), 294283/23-12-1997 (ΦΕΚ Β' 68/1998), 87578/703/6-3-2007 (ΦΕΚ Β' 581), 37338/1807/Ε.103/1-9-2010 (ΦΕΚ 1495/Β'/2010), και 8353/276/Ε103/23-2-2012 (ΦΕΚ 415/Β'/2012).

Εντός του συγκεκριμένου αυτού θεσμικού πλαισίου ιδρύθηκαν σταδιακά Κυνηγετικοί Σύλλογοι σε όλη τη χώρα. Μέχρι στιγμής λειτουργούν 253 πρωτοβάθμιοι Κυνηγετικοί Σύλλογοι, με περίπου 200.000 μέλη, οι οποίοι υπάγονται στη δικαιοδοσία επτά (7) Κυνηγετικών Ομοσπονδιών, μία ανά γεωγραφική περιφέρεια της χώρας. Οι ομοσπονδίες αυτές συγκροτούν την Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος (Κ.Σ.Ε.) που εδρεύει στην Αθήνα. Έτσι, διαμορφώνεται ένα δίκτυο οργανώσεων που εποπτεύονται από την πολιτεία, με κοινά καταστατικά λειτουργίας και κοινούς στόχους αφενός τη διαμόρφωση της κυνηγετικής συνείδησης για νόμιμη άσκηση θήρας, και αφετέρου τη συμβολή των κυνηγών στην προσπάθεια της πολιτείας για τη διατήρηση, ανάπτυξη και ορθολογική διαχείριση του θηραματικού πλούτου της χώρας και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Ως ανώτατο όργανο όλων των κυνηγετικών οργανώσεων της χώρας, η Κ.Σ.Ε. προωθεί την προστασία, αύξηση και αξιοποίηση του

θηραματικού πλούτου της χώρας. Εκπροσωπεί δε τους Έλληνες κυνηγούς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, οι σκοποί της Κ.Σ.Ε., όπως προκύπτουν από το Καταστατικό της, είναι οι εξής:

- Η άσκηση εποπτείας και ελέγχου των Κυνηγετικών Ομοσπονδιών και των Κυνηγετικών Συλλόγων της χώρας.
- Η προστασία των θηραμάτων με κάθε νόμιμο μέσο, με τελικό στόχο την ανάπτυξη και αξιοποίηση του θηραματικού πλούτου ανάλογα με τις κλιματολογικές και εδαφικές συνθήκες της χώρας.
- Η εποπτεία της άσκησης της θήρας από τα μέλη των Κυνηγετικών Συλλόγων στο πλαίσιο των κυνηγετικών εξελίξεων της χώρας.
- Η συνεργασία με τα κρατικά όργανα για την εναρμόνιση των φιλοθηραματικών επιδιώξεων στο πλαίσιο του Νόμου.
- Η ίδρυση φυσικών και τεχνητών εκτροφείων ή η ενίσχυση των κρατικών, για εμπλουτισμό της υπαίθρου με θηράματα.
- Η εισήγηση και λήψη χρήσιμων μέτρων για την προώθηση των γενικών σκοπών της Συνομοσπονδίας.
- Η ενημέρωση και συνεργασία σε διεθνές επίπεδο ως προς τους θηραματικούς σκοπούς που περιγράφηκαν παραπάνω.
- Η οικονομική ενίσχυση των Κυνηγετικών Οργανώσεων –όταν αυτή είναι απαραίτητη– προκειμένου να επιτύχουν τους σκοπούς τους.

Σκοποί ενός Κυνηγετικού Συλλόγου (διατυπωμένοι συνήθως στο άρθρο 2 του Καταστατικού) είναι η οργάνωση των κυνηγών, η κυνηγετική κατάρτιση για την απόκτηση της αναγκαίας πειθαρχίας και συνείδησης όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων περί θήρας, καθώς και η συμβολή τους στην προσπάθεια της πολιτείας για προστασία, διατήρηση, ανάπτυξη και λελογισμένη διαχείριση του θηραματικού πλούτου, και παράλληλα στη γενικότερη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Σύμφωνα με το κοινό Καταστατικό, για να γίνει κάποιος μέλος ενός Κυνηγετικού Συλλόγου θα πρέπει να υποβάλει έγγραφη αίτηση προς το Δ.Σ. του Συλλόγου και να καταβάλει τα προβλεπόμενα ποσά δικαιώματος εγγραφής και ετήσιας συνδρομής. Υπογραμμίζεται ότι σύμφωνα με τον Δασικό Κώδικα, το 50% των εσόδων αυτών πρέπει να διατίθενται υποχρεωτικά σε φιλοθηραματικούς σκοπούς. Επίσης, έκτακτη συνεισφορά προβλέπεται αποκλειστικά για φιλοθηραματικούς σκοπούς.

Οι βασικές νομοθεσίες που αφορούν τη θήρα περιλαμβάνουν (βλ. και **Πίνακας 1**) σημαντικό αριθμό νόμων (Ν.), προεδρικών διαταγμάτων (Π.Δ.) υπουργικών αποφάσεων (Υ.Α.) και κοινών υπουργικών αποφάσεων (Κ.Υ.Α.). Στις επόμενες παραγράφους παρουσιάζονται εν συντομία οι νομοθεσίες αυτές.

Δασικός Κώδικας

Ο **Ν. 86/69** (ΦΕΚ 7/Α' /69), γνωστός και ως «Δασικός Κώδικας», περιέχει άρθρα που συνιστούν τη βάση της νομοθεσίας περί θήρας. Ο **Ν. 2637/98** (ΦΕΚ 200/Α' /98) τροποποιεί και συμπληρώνει διατάξεις του Δασικού Κώδικα 86/69 σε θέματα θήρας, εμπορίας και διακίνησης ειδών άγριας πανίδας, κ.λπ. Οι **Ν. 996/71** (ΦΕΚ 192/Α' /71), **Ν. 177/75** (ΦΕΚ 205 Α') και **Ν. 177/79** (ΦΕΚ 205/Α' /79) ασχολούνται με την αντικατάσταση και

συμπλήρωση κάποιων διατάξεων του 86/69. Για άλλες σχετικές τροποποιήσεις, βλ. τον πίνακα του **Παρατήματος Ι**.

Σύμφωνα με το άρθρο 256, προβλέπονται ορισμένες απαγορεύσεις θήρας:

1. Απαγορεύεται το κυνήγι γενικά εντός πόλεων, κωμοπόλεων, χωριών ή συνοικισμών, σε ακτίνα 250 μέτρων από τις παρυφές αυτών ή σε ακτίνα 100 μέτρων από μεμονωμένες οικίες. Κατά παρέκκλιση, μπορεί να επιτραπεί με Υ.Α. η θήρα των «επιβλαβών» θηραμάτων και στους παραπάνω χώρους.
2. Απαγορεύεται το κυνήγι χωρίς τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτου, νομέως ή μισθωτού:

- α. Εντός αμπελώνων από την έναρξη της κυνηγετικής περιόδου έως τη λήξη του τρυγητού.
- β. Εντός αθέριστων λειμώνων.
- γ. Εντός των καλλιεργούμενων εκτάσεων ή οπωρώνων, από της ανθοφορίας μέχρι συγκομιδής των καρπών.
- δ. Εντός περιφραγμένων με συνεχή, αδιαπέραστο και ανυπέρβλητο από τον άνθρωπο φράχτη παντός είδους, ύψους τουλάχιστον ενός και μισού μέτρου (1,50 μ.), σε ιδιόκτητες εκτάσεις.
- 3. Απαγορεύεται το κυνήγι εντός του πυρήνα Εθνικών Δρυμών.
- 4. Απαγορεύεται το κυνήγι με σκόπευση εναντίον πουλιών που βρίσκονται πάνω σε τηλεγραφικούς στύλους ή καλώδια.

Οδηγία 79/409

Η **Οδηγία 79/409 για τα Πουλιά** σχετικά με το κυνήγι:

- Προστατεύει όλα τα είδη της ορνιθοπανίδας (άρθρα 1 και 5).
- Περιορίζει το κυνήγι στα είδη που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του Παραρτήματος II της Οδηγίας. Ανάλογα με το επίπεδο του πληθυσμού τους, τη γεωγραφική κατανομή και τον ρυθμό αναπαραγωγής τους σε όλη την Κοινότητα, τα αναφερόμενα στο Παράρτημα II είδη είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο θηρευτικών πράξεων στο πλαίσιο της εθνικής νομοθεσίας (άρθρο 7).
- Απαιτεί «η θήρα αυτών των ειδών να μην υπονομεύει τις προσπάθειες διατήρησης που αναλαμβάνονται στη ζώνη εξαπλώσεώς τους» (άρθρο 7).

- Απαιτεί, επίσης, το κυνήγι να είναι συμβατό με τις αρχές της «ορθολογικής χρήσης» και του οικολογικά ισορροπημένου ελέγχου (άρθρο 7).
- Απαγορεύει το κυνήγι κατά την περίοδο της επιστροφής των μεταναστευτικών ειδών στους χώρους αναπαραγωγής και κατά τη διάρκεια αυτής (άρθρο 7).
- Απαγορεύει τη χρήση οποιωνδήποτε μέσων, εγκαταστάσεων ή μεθόδων μαζικής ή μη επιλεκτικής σύλληψης ή θανάτωσης, ή που μπορούν να προκαλέσουν τοπικά την εξαφάνιση ενός είδους, καθώς και των μέσων μεταφοράς, ιδιαίτερα όσων περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV της Οδηγίας (άρθρο 8).
- Προβλέπει ότι για τυχόν αποκλίσεις από αυτούς τους κανόνες πρέπει να ισχύουν πολύ αυστηρές συνθήκες (άρθρο 9). Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται λόγοι υγείας και δημόσιας ασφάλειας, αεροπορικής ασφάλειας, πρόληψης σοβαρών ζημιών σε καλλιέργειες, στα οικιακά ζώα, στα δάση, στην αλιεία και στα ύδατα, καθώς και προστασίας της χλωρίδας και της πανίδας.

Η Οδηγία 79/409/EOK, όπως κωδικοποιήθηκε με την **Οδηγία 2009/147/ΕΚ**, ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με τις ακόλουθες Υ.Α. και Κ.Υ.Α.:

- **Υ.Α. 414985/29-11-85** (ΦΕΚ Β' 757) «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας». Με την Κ.Υ.Α. αυτή εναρμονίστηκε η κυνηγετική νομοθεσία με την Οδηγία 79/409/EOK «Περί διατήρησης των αγρίων πτηνών», με εφαρμογή στα πτηνά, τα αυγά, τις φωλιές και τους βιοτόπους τους.

- **Κ.Υ.Α. Η.Π. 37338/1807/Ε.103/1-9-10** (ΦΕΚ 1495/Β' /6-9-10) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, "Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών", του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2^{ας} Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ».

- **Κ.Υ.Α. Η.Π. 8353/276/Ε103/17-2-2012** (ΦΕΚ 415/Β' /23-2-2012) Τροποποίηση και συμπλήρωση της Κ.Υ.Α. υπ' αριθ. 37338/1807/2010 «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ...» (ΦΕΚ Β' 1495), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2^{ας} Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ.

Σύμφωνα με την τελευταία αυτή Κ.Υ.Α., και πιο συγκεκριμένα με το άρθρο 5Δ, προβλέπεται ότι για την άσκηση της θήρας των θηρεύσιμων ειδών της ορνιθοπανίδας εντός των ΖΕΠ, εκτός των σχετικών προβλέψεων της κείμενης νομοθεσίας και ειδικότερα της Κ.Υ.Α. υπ' αριθ. 87578/703/6-3-2007 (Β' 581) που τροποποίησε την Υ.Α. 414985/85, καθορίζονται επιπλέον οι ακόλουθες απαιτήσεις:

1. Με απόφαση του αρμόδιου υπουργού για το περιβάλλον, είναι δυνατόν για ορισμένα θηρεύσιμα είδη να καθορίζεται αργότερα η έναρξη ή/και νωρίτερα η λήξη της κυνηγετικής περιόδου.

Η απόφαση αυτή θα πρέπει να βασίζεται σε πρόσφατα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα που προσιδιάζουν σε κάθε ειδική περίπτωση και αποδεικνύουν ότι τυχόν κλιμάκωση των ημερομηνιών λήξης της θήρας δεν εμποδίζει την προστασία των ειδών χαρακτηρισμού που ενδέχεται να επηρεάζει η ανωτέρω κλιμάκωση.

2. Η ημερομηνία έναρξης και λήξης της θήρας των αποδημητικών και υδρόβιων πτηνών καθορίζεται βάσει μεθόδου σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως εμπεριέχονται στα: α) Έγγραφο κατευθύνσεων για τη θήρα βάσει της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «Οδηγία για τα Πτηνά» – Guidance document on hunting under Council Directive 79/409/EEC on the conservation of wild birds «The Birds Directive», και β) Βασικές έννοιες του άρθρου 7(4) της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ – Key Concepts of Article 7(4) of Directive 79/409/EEC «Period of Reproduction and Prenuptial Migration of Annex II Bird Species in the 27 EU Member States», όπως ισχύουν, και η οποία εγγυάται την προστασία των ειδών αυτών ενόσω διαρκεί η μετανάστευσή τους και η περίοδος φωλεοποίησης.
3. Από την περίοδο θήρας 2012-13 και μετά απαγορεύεται:
 - I. Η θήρα του είδους ασπρομετωπόχηννα (*Anser albifrons*) στα ενδιαιτήματα του είδους νανόχηννα (*Anser erythropus*). Η απαγόρευση επανεξετάζεται κάθε τρία χρόνια (βλ. Πρόσφατες ρυθμίσεις θήρας).
 - II. Η θήρα πτηνών από πάσης φύσεως υπερυψωμένες ή μη

εγκαταστάσεις κατασκευασμένες από επεξεργασμένα δομικά υλικά.

III. Η διεξαγωγή πάσης φύσεως αγώνων κυνηγετικών σκυλιών.

4. Ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας και γνώμη της Επιτροπής «ΦΥΣΗ 2000», ο αρμόδιος υπουργός για το περιβάλλον μπορεί να λαμβάνει πρόσθετες περιοριστικές της θήρας ρυθμίσεις εντός ΖΕΠ, σε περίπτωση δυσμενών ή ακραίων καιρικών συνθηκών ή πυρκαγιάς, ή σε περίπτωση κατά την οποία διαπιστώνεται, βάσει των διαθέσιμων επιστημονικών στοιχείων, μείωση του πληθυσμού ενός ή περισσότερων ειδών.

Οδηγία 92/43

H Οδηγία 92/43 για τους Οικοτόπους σχετικά με το κυνήγι:

- Περιλαμβάνει κατάλογο προστατευόμενων ειδών, στο Παράρτημα IV της Οδηγίας.
- Δεν προβλέπει συγκεκριμένους περιορισμούς για το κυνήγι.
- Απαγορεύει κάθε εκμετάλλευση ή όχληση των «αυστηρώς προστατευόμενων» ειδών που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV της Οδηγίας (άρθρο 13). Οι τρόποι εκμετάλλευσης αναφέρονται στην εκ προθέσεως αποκομιδή, συλλογή, κοπή, εκρίζωση ή καταστροφή δειγμάτων των εν λόγω ειδών στην περιοχή φυσικής κατανομής τους. Γίνεται αναφορά επίσης στην κατοχή, μεταφορά, εμπορία ή ανταλλαγή και προσφορά για εμπορικούς σκοπούς δειγμάτων των εν λόγω ειδών, που έχουν συλλεχθεί από το φυσικό περιβάλλον, εκτός εκείνων που έχουν συλλεχθεί νομίμως προτού αρχίσει να παράγει αποτελέσματα η παρούσα Οδηγία.

- Προβλέπει τη δυνατότητα εκμετάλλευσης (περιλαμβανομένου του κυνηγιού) των ειδών του Παραρτήματος V της Οδηγίας, εφόσον η εκμετάλλευση αυτή είναι συμβατή με τη συντήρηση μιας επιθυμητής κατάστασης διατήρησης (favourable conservation status) (άρθρο 14).
- Απαγορεύει τη χρήση μη επιλεκτικών μεθόδων ή μέσων μεταφοράς που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα VI της Οδηγίας, για την αιχμαλώτιση ή θανάτωση των ειδών που προστατεύονται από την Οδηγία (άρθρο 15). Εννοείται πως απαγορεύεται ρητά η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.
- Προβλέπει ότι για την απόκλιση από αυτούς τους κανόνες πρέπει να ισχύουν πολύ αυστηρές συνθήκες (άρθρο 16). Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται: η προστασία της άγριας πανίδας και της χλωρίδας, η διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, η πρόληψη σοβαρών ζημιών, ιδίως σε καλλιέργειες της κτηνοτροφίας, δάση, πληθυσμούς ιχθύων, σε ύδατα και ιδιοκτησίες άλλης μορφής, λόγοι δημόσιας υγείας και ασφάλειας ή άλλοι επιτακτικοί λόγοι προέχοντος δημοσίου συμφέροντος, εκπαιδευτικοί και ερευνητικοί, ή αποκατάστασης πληθυσμών και επανεισαγωγής των εν λόγω ειδών.

- Απαιτείται ότι στις περιοχές NATURA 2000 (συμπεριλαμβανομένων, δηλαδή, όσων περιοχών έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τις Οδηγίες 79/409 και 92/43) δεν πρέπει να υποβαθμίζονται οι φυσικοί οικοτόποι και οι οικοτόποι των ειδών οριοθέτησης και χαρακτηρισμού, και ότι πρέπει να αποφεύγεται κάθε σημαντική όχληση των ειδών αυτών (άρθρο 6).

Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με τις ακόλουθες Κ.Υ.Α.:

- **Κ.Υ.Α. 33318/3028/11-12-1998** (ΦΕΚ 1289/Β΄/28-12-98) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας».
- **Κ.Υ.Α. Η.Π. 14849/853/Ε103/4-4-2008** (ΦΕΚ 645/Β΄/11-4-08) «Τροποποίηση των υπ΄ αριθ. 33318/3028/1998 κοινών υπουργικών αποφάσεων (Β΄ 1289) και υπ΄ αριθ. 29459/1510/2005 κοινών υπουργικών αποφάσεων (Β΄ 992), σε συμμόρφωση με διατάξεις της Οδηγίας 2006/105 του Συμβουλίου της 20^{ης} Νοεμβρίου 2006, της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Καταφύγια Άγριας Ζωής

Τα Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) ιδρύθηκαν με τον **Ν. 2637/1998** και ειδικά τις διατάξεις του άρθρου 57 (παρ. 1, 2 και 3) προς αντικατάσταση διατάξεων του Ν.Δ. 86/69 (και του μεταγενέστερου 177/95), που θεσμοθετούσε τα Καταφύγια Θηραμάτων. Με τον νέο νόμο, επομένως, τα Καταφύγια Θηραμάτων μετονομάστηκαν σε ΚΑΖ.

Υπό την επίδραση της Σύμβασης του Ρίο για τη Βιοποικιλότητα, που υιοθετήθηκε στις 22/5/92 και κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 2204/94 (ΦΕΚ 59/Α΄), ο Ν. 2637/1998 για τα ΚΑΖ αποσκοπεί πλέον όχι μόνο στην

προστασία και την αύξηση του πληθυσμού των θηραμάτων, αλλά και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στην προστασία των ειδών, καθώς και στη διατήρηση των σπάνιων και απειλούμενων ειδών της πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας.

Ο πρόσφατος Ν. 4315/2014 (ΦΕΚ 24/12/2014) τροποποιεί διατάξεις του Ν. 1650/1986 (Α΄ 160), όπως ισχύει, που αφορούν τα ΚΑΖ. Πιο συγκεκριμένα, με το άρθρο 59 του Ν. 4315/2014, η περίπτωση β΄ της υποπαραγράφου 3 της παρ. 4 του άρθρου 19 του Ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 5 του Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31-3-2011), αντικαθίσταται ως εξής:

«β) Μέσα στα καταφύγια άγριας ζωής απαγορεύονται η θήρα, οι αγώνες κυνηγετικών ικανοτήτων σκύλων δεικτών, η σύλληψη της άγριας πανίδας, η συλλογή της άγριας χλωρίδας, η καταστροφή ζώνης με φυσική βλάστηση με κάθε τρόπο, η καταστροφή φυτοφρακτών, η αμοληψία, η αποστράγγιση, η επιχωμάτωση και η αποξήρανση ελωδών εκτάσεων, η ρύπανση των υδάτινων συστημάτων, η διάθεση ή απόρριψη αποβλήτων, η διενέργεια στρατιωτικών ασκήσεων, η ιχθυοκαλλιεργητική δραστηριότητα, καθώς και η υπαγωγή έκτασης του καταφυγίου σε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό. Επιτρέπεται η εγκατάσταση παρατηρητηρίων της άγριας πανίδας. Η εκτέλεση λατομικών και μεταλλευτικών δραστηριοτήτων όπως και δρόμων επιτρέπεται, κατόπιν περιβαλλοντικής αδειοδότησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4014/2011 (Α΄ 209), όπως ισχύει».

Συγκριτικά, δηλαδή, με το προϋπάρχον νομοσχέδιο, στις δραστηριότητες που απαγορεύονται μέσα στα ΚΑΖ δεν περιλαμβάνεται πλέον η αλιεία, ενώ για την εκτέλεση λατομικών και μεταλλευτικών δραστηριοτήτων ή την κατασκευή δρόμων

εντός των ΚΑΖ απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4014/2011 (Α' 209), όπως ισχύει (πρωτίτερα επιτρέπονταν, εφόσον είχε υποβληθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων τύπου Α και είχε χορηγηθεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων).

Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές

Οι Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές (κρατικές ή ιδιωτικές, ΕΚΠ) χαρακτηρίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 254 του Ν.Δ. 86/69 και το Π.Δ. 453/77 (ΦΕΚ 141 Α' /77) «Περί των Ελεγχόμενων Κυνηγετικών Περιοχών (Ε.Κ.Π.) και των όρων και προϋποθέσεων ασκήσεως θήρας σε αυτές». Ειδικά οι προϋποθέσεις και τα σχετικά με τη λειτουργία των ιδιωτικών ΕΚΠ αναφέρονται στις διατάξεις της παραγράφου 13 του άρθρου 254 του Ν.Δ. 86/69, καθώς και στο άρθρο 6 του Π.Δ. 453/77.

Η ανάπτυξη κάθε ΕΚΠ διενεργείται με βάση την ιδρυτική μελέτη και άλλες ειδικότερες μελέτες. Τα έργα βελτίωσης και διαχείρισης των βιοτόπων (αναδάσμοι, έγγειες βελτιώσεις, φυτεύσεις, σπορές, κατασκευή τεχνητών φωλιών, καταπολέμηση «επιβλαβών», κ.λπ.), με στόχο τη βελτίωση των πληθυσμών των θηρεύσιμων ειδών ή τον έλεγχο της

λαθροθηρίας (εγκατάσταση κινητών φρακτών ή εμποδίων), περιλαμβάνονται στα ετήσια Προγράμματα Εργασιών (άρθρο 3 του Π.Δ. 453/77). Για το κυνήγι συντάσσεται από τον Επόπτη της ΕΚΠ το ετήσιο πρόγραμμα θήρας, το οποίο περιλαμβάνει τους χρόνους έναρξης και λήξης της θήρας, τη χρονική διάρκεια της περιόδου για κάθε είδος, τον αριθμό των κυνηγών ανά ημέρα, την κάρπωση ανά κυνηγό και ημέρα για κάθε είδος, την αξία του θηράματος και του τιμήματος της ειδικής άδειας, τις υποχρεώσεις των κυνηγών, κ.λπ.

Για τις ιδιωτικές ΕΚΠ, βασική προϋπόθεση –εκτός της έκδοσης της σχετικής Υ.Α.– είναι η εξασφάλιση του αναγκαίου αριθμού θηραμάτων. Αν η λειτουργία και διαχείριση μιας ιδιωτικής ΕΚΠ δεν ακολουθεί τις διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας, επιβάλλονται πρόστιμα ή ακόμη και ανάκληση της άδειας της, ύστερα από εισήγηση Τριμελούς Επιτροπής (η οποία αποτελείται από τον προϊστάμενο των Δασικών Υπηρεσιών, τον Διευθυντή Γεωργίας και τον Διευθυντή Εσωτερικών της οικείας Νομαρχίας, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 7 του Π.Δ. 453/77).

Η Ελεγχόμενη Κυνηγετική Περιοχή της νήσου Δία

Βασική προϋπόθεση για το κυνήγι σε ΕΚΠ είναι η έκδοση γενικής και ειδικής άδειας θήρας (άρθρο 7 του Π.Δ. 453/77). Κάποιοι πρόσθετοι όροι περιλαμβάνουν τα εξής:

1. Η θήρα των «ευγενών» θηραμάτων (ελάφι, πλατύνι, ζαρκάδι, αγριοπρόβατο, αίγαγρος, αγριόγινδο) ασκείται αποκλειστικά με μονόβολο και όχι με σκάγια.
2. Η κυνηγετική περίοδος είναι μεταξύ 15/7 και 10/3 του επομένου έτους (οι ειδικότερες περιόδους ανά είδος περιλαμβάνονται στα ετήσια Προγράμματα Εργασιών). Οι περίοδοι αυτές τροποποιούνται με το ετήσιο πρόγραμμα θήρας, με γνώμονα την εξασφάλιση της αναπαραγωγής, του αναπληθυσμού (επανεισαγωγή ειδών), της ενδυνάμωσης πληθυσμών (εμπλουτισμός πληθυσμών θηραμάτων) και της ανάπτυξης των νεογνών και νεοσσών. Για τα υπόλοιπα είδη, ο χρόνος θήρας καθορίζεται με Υ.Α.
3. Το κυνήγι ξεκινά μία (1) ώρα μετά την ανατολή του ηλίου και λήγει δύο (2) ώρες πριν τη δύση, με εξαίρεση τα «ευγενή» θηράματα, τους αγριόχοιρους, τα υδρόβια πουλιά και τα «επιβλαβή», οι ώρες των οποίων καθορίζονται από το ετήσιο πρόγραμμα θήρας.
4. Οι κυνηγοί συνοδεύονται πάντοτε από εντεταλμένο όργανο της ΕΚΠ.
5. Η θήρα ασκείται κάτω από ευνοϊκές καιρικές συνθήκες και καλή ορατότητα.
6. Κάθε κυνηγός μπορεί να χρησιμοποιεί μέχρι δύο κυνηγετικούς σκύλους, όχι όμως ιχνηλάτες-διώκτες.
7. Απαγορεύσεις θήρας (άρθρο 8 του Π.Δ. 453/77):

- Απαγορεύεται το κυνήγι από 11/3 έως 14/7, εκτός από τις περιπτώσεις γέριων αρσενικών, «επιβλαβών» θηραμάτων ή συλλήψεις για επιστημονικούς σκοπούς (άρθρο 259, παρ. 2, του Ν.Δ. 86/69).
- Η καταπολέμηση «επιβλαβών» επιτρέπεται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, αποκλειστικά με επιστημονικά μέσα και μεθόδους, από τους θηροφύλακες (άρθρο 258, παρ. 3α, του Ν.Δ. 86/69). Με ειδική Υ.Α. μπορεί να χαρακτηρίζονται ως «επιβλαβή» και άλλα είδη που δεν περιλαμβάνονται στην Υ.Α. χαρακτηρισμού «επιβλαβών» για όλη την επικράτεια.
- Για την προστασία των καλλιεργειών απαγορεύεται στον κυνηγό να εισέρχεται εντός αυτών, εκτός αν υπάρχει ειδική ρύθμιση στο ετήσιο πρόγραμμα θήρας.
- Απαγορεύεται το κυνήγι μη ανεπτυγμένων θηραμάτων. Ως ανεπτυγμένα θηράματα ορίζονται: το ελάφι, το πλατύνι, ο αίγαγρος και ο αγριόχοιρος άνω των δύο (2) ετών, το ζαρκάδι άνω των δεκαπέντε (15) μηνών, το αγριοπρόβατο άνω των τριών (3) ετών, ενώ τα πτερωτά θηράματα θεωρούνται ανεπτυγμένα μετά τη συμπλήρωση πέντε (5) μηνών ζωής.
- Απαγορεύεται η θήρα κατά τις περιόδους παρατεταμένων χιονοπτώσεων, ξηρασίας, πλημμυρών και επιδημιών.

Μικροί νησιωτικοί υγρότοποι

Με το Π.Δ. ΑΑΠ 229/19-06-2012 καθορίζεται ένας κατάλογος προστατευόμενων μικρών νησιωτικών υγροτόπων, καθώς και τα ειδικά

μέτρα προστασίας και διαχείρισής τους. Στο διάταγμα περιλαμβάνονται 380 μικροί υγρότοποι (δηλαδή με έκταση μικρότερη των 80 στρεμμάτων) στη νησιωτική Ελλάδα.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο Π.Δ., οι δραστηριότητες εντός των ορίων των μικρών νησιωτικών υγροτόπων πρέπει να στοχεύουν ιδίως:

- 1) Στη διαχείριση, αποκατάσταση και ανάδειξη των υγροτοπικών εκτάσεων και των λειτουργιών τους.
- 2) Στη δημιουργία υποδομών για την προστασία και τη διατήρηση των υγροτόπων, όπου απαιτείται.
- 3) Στην ενημέρωση και διακίνηση των επισκεπτών.

Για τις δραστηριότητες των περιπτώσεων (1) και (2) της προηγούμενης παραγράφου προβλέπεται η εκπόνηση περιβαλλοντικής

έκθεσης και η τήρηση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης, βάσει των διατάξεων του Κεφαλαίου Δ' της Κ.Υ.Α. 11014/703/Φ104/2003 (Β' 332). Εντός των ορίων των μικρών νησιωτικών υγροτόπων απαγορεύονται:

1. Οι εργασίες δόμησης και ειδικότερα η ανέγερση οποιασδήποτε μόνιμης ή προσωρινής κατασκευής που δεν σχετίζεται άμεσα με την προστασία και διατήρησή τους, την επιστημονική παρακολούθηση της κατάστασης διατήρησής τους και την περιβαλλοντική ενημέρωση των επισκεπτών.
2. Η διάνοιξη οδικού δικτύου.
3. Η αφαίρεση φυσικής βλάστησης. Επιτρέπονται κατ' εξαίρεση οι παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην αποκατάσταση ή/και στη διαχείριση των υγροτόπων, στο πλαίσιο εφαρμογής εγκεκριμένων διαχειριστικών σχεδίων.
4. Οι αποξηράνσεις και τα αποστραγγιστικά έργα.
5. Οι επιχωματώσεις.
6. Η απόρριψη στερεών και υγρών αποβλήτων.
7. Η εισαγωγή ξενικών ειδών πανίδας και χλωρίδας.
8. Οι εξορύξεις αδρανών και άλλων υλικών.
9. Η επέκταση των καλλιεργειών.
10. Η βόσκηση, εκτός αν από ειδική μελέτη προκύπτει ότι σχετίζεται με τη διαχείριση του υγροτόπου.
11. Η αλιεία και οι ιχθυοκαλλιέργειες.
12. Οι αμοληψίες, εκτός αν από ειδική μελέτη προκύπτει ότι σχετίζονται με τη διαχείριση του υγροτόπου.

Στους μικρούς αυτούς υγροτόπους ισχύει κανονικά η απαγόρευση κυνηγιού με σκάγια μολύβδου, η οποία αφορά και τους μεγάλους υγροτόπους. Επομένως, οι κυνηγοί θα πρέπει υποχρεωτικά να κυνηγούν σε αυτούς με ασφάλινα σκάγια.

Ζώνες Διάβασης Αποδημητικών

Ήδη από τη δεκαετία του 1930 υπήρχαν αντιπαραθέσεις σχετικά με το απριλιάτικο κυνήγι τρυγониών και το αυγουσιτιάτικο κυνήγι τρυγониών και ορτυκιών. Περίπου το 1933 απαγορεύτηκε το κυνήγι κατά την περίοδο του Απριλίου, αφενός για να περιοριστούν οι ζημιές στα αυτόχθονα θηράματα (κυρίως πέρδικα και λαγό) και αφετέρου για να προστατευτούν τα άλλα είδη μικρόπουλων σε μίαν ευαίσθητη περίοδο. Ορισμένες περιοχές, όπως η Ζάκυνθος, διατήρησαν το απριλιάτικο κυνήγι τρυγониών, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν αντιδράσεις σε άλλες περιοχές λόγω της μη ισοτιμίας αντιμετώπισης.

Ο Δασικός Κώδικας (Ν.Δ. 86/69), στο άρθρο 261 και με την τροποποίηση στο άρθρο 11 του Ν.Δ. 996/71, προέβλεπε για το κυνήγι των τρυγониών και γενικότερα των δενδρόβιων πτηνών, καθώς και του ορτυκιού (*Coturnix coturnix*, με τη χρήση σκύλου περωτού θηράματος) από τα εδαφόβια, ότι το κυνήγι τους αρχίζει στις 20 Αυγούστου στις περιοχές που χαρακτηρίζονται ως «περάσματα» και καθορίζονται με Υ.Α., ύστερα από αίτηση των Δασικών Αρχών. Η διάταξη αυτή, με τον όρο «δενδρόβια πτηνά» περιλάμβανε τον συκοφάγο (*Oriolus oriolus*), τον αετομάχο (*Lanius collurio*), το αγριοπερίστερο (*Columba livia*), τη δεκαοχτούρα (*Streptopelia decaocto*), τη φάσσα (*Columba palumbus*), την τσίχλα (*Turdus philomelos*), τον μελισσοφάγο (*Merops apiaster*), τον κότσυφα (*Turdus merula*) και το ψαρόνη (*Sturnus vulgaris*), που χαρακτηριζόταν τότε ως «επιβλαβές». Επίσης, με το Ν.Δ.

996/71 επιτράπηκε η θήρα του ορτυκιού τον Αύγουστο, αποκλειστικά με τη χρήση σκύλου περωτού θηράματος (πουλόςκυλο).

Οι τόποι διάβασης τρυγониών και ορτυκιών καθορίστηκαν με την Υ.Α. υπ' αριθ. 15339/1265/70, με αρχική διάρκεια ισχύος τα δύο (2) έτη, με την περίοδο αυτών να ανοίγει στις 25 Αυγούστου. Κατόπιν, στην Υ.Α. 54604/2939/24-7-76 καθορίζονταν οι ζώνες αυτές για δεκαπέντε (15) έτη και η κυνηγετική περίοδος από 20 Αυγούστου έως 14 Σεπτεμβρίου. Στην τελευταία Υ.Α. περί ρύθμισης θήρας προβλέπεται ότι εντός των Ζωνών Διάβασης Αποδημητικών θηρεύονται ένα (1) είδος θηλαστικού (αγριοκούνελο) και δεκατέσσερα (14) είδη πουλιών (δενδρόβια ή εδαφόβια). Οι ζώνες αυτές έχουν καθοριστεί κυρίως με αποφάσεις του υπουργού Γεωργίας μέχρι τις 18-12-1985.

Άλλες νομοθεσίες

Άλλες νομοθεσίες που αναφέρονται στη θήρα είναι ο **Ν. 3028/2002** (ΦΕΚ 153/Α' /02, 28-6-2002) για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς,

Αγριοκούνελο, *Oryctolagus cuniculus*

όπου, σύμφωνα με το άρθρο 13, σε εκτός σχεδίου πόλεως αρχαιολογικούς-ιστορικούς χώρους απαιτείται απόφαση από τον υπουργό Πολιτισμού (ΥΠ.ΠΟ.) για την άσκηση θήρας. Επίσης, ο **Ν. 998/79** (ΦΕΚ 289/Α'/79) «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας» απαγορεύει την εντός δασών και δασικών εκτάσεων θήρα «με όπλα που έχουν βύσμα εξ ύλης, εκ της οποίας δύναται να μεταδοθεί το πυρ» (άρθρο 23).

Φυσικά, έχει εκδοθεί πλήθος άλλων Υ.Α. και Κ.Υ.Α. για τη ρύθμιση της θήρας σε ετήσια βάση, για την απαγόρευση της θήρας λόγω πυρκαγιών στις διάφορες περιοχές της ελληνικής επικράτειας (που εκδίδονται από τις αρμόδιες περιφερειακές δασικές υπηρεσίες), άλλων που αφορούν στη δίωξη του αγριοκούνελου λόγω υπερπληθυσμού στη νήσο Λήμνο, κ.λπ.

Πρόσφατες ρυθμίσεις θήρας

Τελικά, στην Ελλάδα, το σύνολο των θηρεύσιμων ειδών αποτελείται από 5 θηλαστικά και 32 είδη πτηνών (δασόβιων, εδαφόβιων και υδροβίων), όπως αυτά παρατίθενται στον σχετικό πίνακα του Παραρτήματος II. Το κυνήγι όλων των υπόλοιπων ειδών απαγορεύεται.

Οι γενικές ρυθμίσεις σύμφωνα με την τελευταία **Υ.Α. υπ' αριθ. 112022/2168/5-8-2014** (ΦΕΚ Β' 2154) «Ρυθμίσεις θήρας για την κυνηγετική περίοδο 2014-2015» απαγορεύουν τη θήρα:

1. Στα μόνιμα καταφύγια άγριας ζωής.
2. Στα εκτροφεία θηραμάτων.
3. Στις περιοχές όπου ισχύουν απαγορεύσεις θήρας ορισμένης χρονικής διάρκειας.
4. Στους πυρήνες των Εθνικών Δρυμών.
5. Σε ζώνη πλάτους πεντακοσίων (500) μέτρων κατά μήκος της χερσαίας μεθοριακής γραμμής.

Φάσσα, *Columba palampus*

6. Σε θαλάσσια ζώνη πλάτους τριακοσίων (300) μέτρων από τις ακτές.
7. Σε όλες τις περιοχές και για όλα τα είδη που ισχύουν ειδικοί περιορισμοί θήρας σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. υπ. αριθ. 414985/29-11-85 (ΦΕΚ 757/Β'/18-12-85), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την Κ.Υ.Α. Η.Π. 8353/276/Ε103 (ΦΕΚ 415/Β'/23-2-2012) και ισχύει.
8. Στις περιοχές για τις οποίες έχουν εκδοθεί Δασικές Απαγορευτικές Αποφάσεις Κυνηγιού λόγω πυρκαγιών και σε όσες περιοχές έχουν εκδοθεί και ισχύουν ή πρόκειται να εκδοθούν σχετικές αποφάσεις.
9. Στους αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους και μνημεία χωρίς προηγούμενη άδεια του ΥΠ.ΠΟ.

Επίσης:

- Απαγορεύεται η αγοραπωλησία όλων των ειδών θηραμάτων, εκτός εκείνων τα οποία προέρχονται από εκτροφεία (δημόσια ή ιδιωτικά), από τις ΕΚΠ ή από το εξωτερικό, εφόσον έχουν τηρηθεί οι νόμιμες διαδικασίες απόκτησής τους.
- Επιτρέπεται –κατ' εξαίρεση– για την τρέχουσα κυνηγετική περίοδο η αγοραπωλησία του αγριοκούνελου στη νήσο Λήμνο, όπου οι υπερπληθυσμοί έχουν διαταράξει το οικοσύστημα και έχουν δημιουργήσει ήδη σοβαρά προβλήματα και καταστροφές στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις Κ.Υ.Α. που εκδίδονται κάθε χρόνο και αφορούν τη δίωξη του αγριοκούνελου, λόγω υπερπληθυσμού, στη νήσο Λήμνο.
- Η εκγύμναση των κυνηγετικών σκύλων επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνο στους περιορισμένους χώρους εκγύμνασης που καθορίζονται από τις Δασικές Αρχές και απαγορεύεται οπουδήποτε αλλού.
- Προς αποφυγή ατυχημάτων κατά τη διάρκεια κυνηγιού αγριόχοιρου (*Sus scrofa*), λαγού (*Lepus europaeus*), μπεκάτσας (*Scolopax rusticola*) και ορτυκιού (*Coturnix coturnix*), οι κυνηγοί υποχρεούνται να φέρουν στον κορμό του σώματός τους ένδυμα φωσφορίζοντος χρώματος πορτοκαλί (αποκλειόμενης απλής λωρίδας), ορατό από κάθε κατεύθυνση.

Οι ειδικές ρυθμίσεις θήρας περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

1. Περιορισμό της χρήσης σκύλων δίωξης για άσκηση κυνηγιού, από 15/9/2014 έως και 20/1/2015, σε τρεις (3) ημέρες την εβδομάδα (Τετάρτη, Σάββατο και Κυριακή), δηλαδή μόνο τις ημέρες κατά τις οποίες επιτρέπεται αντιστοίχως το κυνήγι του λαγού και του αγριόχοιρου.

2. Από την κυνηγετική περίοδο 2012-13 και μετά απαγορεύεται η θήρα του είδους ασπρομέτωπη χήνα (*Anser albifrons*) στις τέσσερις ΖΕΠ όπου η νανόχηνα είναι είδος χαρακτηρισμού (GR1110006 «Δέλτα Έβρου», GR1130010 «Λίμνες Βιστονίς, Ισμαρίς, λιμνοθάλασσες Πόρτο Λάγος, αλυκή Πτελέα, Ξηρολίμνη, Καρατζά», GR1150001 «Δέλτα Νέστου και λιμνοθάλασσες Κεραμωτής και νήσος Θασσοπούλα», GR1260008 «Τεχνητή λίμνη Κερκίνης, Όρος Κρούσια»), καθώς και στην GR1220009 «Λίμνες Κορώνειας-Βόλβης, Στενά Ρεντίνας και ευρύτερη περιοχή». Υπογραμμίζεται ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός της νανόχηνας εκτιμάται στα 28.000-33.000 άτομα, και θεωρείται παγκοσμίως απειλούμενο είδος. Στη βόρεια Ελλάδα θεωρείται ότι διαχειμάζουν τα 40-55 ζευγάρια του ευρωπαϊκού πληθυσμού που φωλιάζει στη σκανδιναβική χερσόνησο (*BirdLife International* 2004).

Η θήρα του είδους πετροπέρδικα (*Alectoris graeca*) στις ΖΕΠ GR2530006 «Όρος Ζήρεια (Κυλλήνη)», GR2450009 «Ευρύτερη περιοχή Γαλαξειδίου» και GR1140009 «Όρος Φαλακρό», όπου είναι είδος χαρακτηρισμού, επιτρέπεται πλέον μόνο τις μέρες Σάββατο και Κυριακή (2 άτομα ανά κυνηγό και ανά έξοδο). Υπενθυμίζεται ότι στις προηγούμενες ρυθμιστικές διατάξεις περί θήρας είχε απαγορευτεί για περίοδο δύο (2) ετών, ώστε να εκτιμηθούν οι πληθυσμοί του συγκεκριμένου είδους (βλ. Κ.Υ.Α. 8353/276/Ε103/2012 – ΦΕΚ Β' 415). Οι υπόλοιπες διατάξεις βρίσκονται ενσωματωμένες στον πίνακα θηρεύσιμων ειδών του Παραρτήματος ΙΙ. Επίσης, υπογραμμίζεται ότι από την 6^η Σεπτεμβρίου του 2013 απαγορεύεται η χρήση μολύβδινων σκαγιών στους υγροτόπους (Κ.Υ.Α. 37338/1807/Ε.103/2010 – ΦΕΚ Β' 1495).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΣΥΝΟΨΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ ΠΕΡΙ ΘΗΡΑΣ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΗΣΙΕΣ	ΑΡΘΡΑ	ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ
Ν.Δ. 86/69 «Περί Δασικού Κώδικα»	251, 258, 259 και 261	
	255	Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 57, παρ. 4, του Ν. 2637/98
	11	Ν.Δ. 996/71
	7 και 8	Ν. 177/75
	57, 58 και 59	Ν. 2637/98 Καταφύγιο Άγριας Ζωής κ.λπ.
		Κ.Υ.Α. 757/Β' /85
Κοινοτική Οδηγία 79/409/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών», κωδικοποίηση Οδηγία 2009/147/ΕΚ και εναρμόνιση με Υ.Α. 414985/29-11-85 (ΦΕΚ 757/Β' /18-12-85) «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας»	5 και 11	Ν. 4315/2014 (ΦΕΚ 24/12/2014) τροποποιεί διατάξεις του Ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως ισχύει, που αφορούν τα ΚΑΖ.
		Κ.Υ.Α. 366599/16-12-1996 (ΦΕΚ 1188/Β' /31-12-96), Κ.Υ.Α. 294283/23-12-1997 (ΦΕΚ 68/Β' /4-2-98), Κ.Υ.Α. 87578/703/6-3-2007 (ΦΕΚ 581/Β' /23-4-2007), Η.Π. 37338/1807/Ε.103/1-9-2010 (ΦΕΚ 1495/Β' /2010) και Η.Π. 8353/276/Ε103/23-2-2012 (ΦΕΚ 415/Β' /2012)
Κοινοτική Οδηγία 92/43/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»		Κ.Υ.Α. 33318/3028/11-12-1998 (ΦΕΚ 1289/Β' /28-12-98) και Κ.Υ.Α. Η.Π. 14849/853/Ε103/4-4-2008 (ΦΕΚ 645/Β' /11-4-08)
Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/Α' /24-12-2003) «Προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, κατάρτιση δασολογίου, ρύθμιση εμπράγματων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων και άλλες διατάξεις»		
Ν. 1335/83 (ΦΕΚ 32/Α' /13-3-83) κύρωση Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης «Για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης»		
Ν. 191/1974 (ΦΕΚ 350/Α' /29-11-74) κύρωση Διεθνούς Σύμβασης Ραμσάρ «Για την προστασία των διεθνούς ενδιαφέροντος υγροτόπων και υδροβιοτόπων»		
Ν. 2719/99 (ΦΕΚ 106/Α' /26-5-99) κύρωση Σύμβασης της Βόννης «Για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών που ανήκουν στην άγρια πανίδα»		
Ν. 2204/94 (ΦΕΚ 59/Α') κύρωση Σύμβασης του Ρίο για τη βιοποικιλότητα		
Αποφάσεις Σ.τ.Ε. υπ' αριθ. 399/93, 540/93, 641/93, 1174/94, 1592/98, 590/98, 2580/00, 1047/01 και 2603/03		
Υ.Α. αρ. πρ. 97734/4284/14-08-07 (ΦΕΚ 1657/Β' /21-08-07) «Τροποποίηση ρυθμίσεων θήρας»		
Υ.Α. 54604/2939/29-07-1976 (ΦΕΚ Β' 1016) «Περί καθορισμού περιοχών ζωνών θήρας τρυγόνων, ορνύγων, δεινόροβιων και λοιπών περιστεροειδών»		
Ν. 4039 (ΦΕΚ 15/Α' /02-02-2012) «Για τα δεσποζόμενα και τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς και την προστασία των ζώων από την εκμετάλλευση ή τη χρησιμοποίηση με κερδοσκοπικό σκοπό»		
Ν. 3170 (ΦΕΚ 191/Α' /29-07-2003) «Ζώα συντροφιάς, αδέσποτα ζώα και άλλες διατάξεις»		
Υ.Α. 1604/45066 (ΦΕΚ 1273/Β' /11-04-2012) Πρόγραμμα επιτήρησης της λύσσας		
Αγρονομική Διάταξη υπ' αριθ. 1 (ΦΕΚ 1501/Β' /30-07-2008) Ασφάλεια και προστασία του Αγροτικού Περιβάλλοντος και πρόληψη αγροτικών αδικημάτων		
Π.Δ. 453/1977 (ΦΕΚ 141/Α' /24-5-1977) «Περί Ελεγχόμενων Κυνηγετικών Περιοχών (ΕΚΠ) και των όρων και προϋποθέσεων ασκήσεως θήρας εν αυταίς».		

Προστατευόμενες περιοχές της Κρήτης και κυνήγι

Ειδικά σε σχέση με τη νομιμότητα της θήρας στην Κρήτη, μπορούμε να διακρίνουμε τις περιοχές άσκησης κυνηγιού σε τρεις βασικές κατηγορίες: αυτές όπου απαγορεύεται το κυνήγι (Εθνικά Πάρκα, Καταφύγια Άγριας Ζωής, Εκτροφεία Θηραμάτων και Ζώνες Απαγόρευσης Κυνηγιού), εκείνες στις οποίες ισχύουν ειδικές ρυθμίσεις, όσες δηλαδή ανήκουν σε ειδικό καθεστώς αναφορικά με την κυνηγετική περίοδο ή τον τρόπο άσκησης

της θήρας (Ζώνες Διάβασης Αποδημητικών, Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές και Ζώνες Εκγύμνασης Σκύλων), και τέλος τις περιοχές καλής πρακτικής (ΖΕΠ, ΤΚΣ-ΕΖΔ και μικροί νησιωτικοί υγρότοποι), εκείνες δηλαδή όπου δεν απαγορεύεται το κυνήγι, αλλά θα πρέπει να ακολουθούνται κάποιες αρχές διαχείρισης. Οι κατηγορίες αυτές συνοψίζονται ως εξής (βλ. και απεικονίσεις στους χάρτες):

Περιοχές απαγόρευσης κυνηγιού

1. **Εθνικοί Δρυμοί.** Στους πυρήνες τους απαγορεύεται το κυνήγι. Στην Κρήτη υπάρχει μόνον ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς, που ιδρύθηκε το 1962, με έκταση πυρήνα 4.752 εκτάρια.
2. **Καταφύγια Άγριας Ζωής.** Στην Κρήτη βρίσκονται 50 ΚΑΖ, με συνολική έκταση περίπου 62.552 εκταρίων.
3. **Εκτροφεία Θηραμάτων.** Στην Κρήτη βρίσκονται 3 τέτοιες περιοχές, με συνολική έκταση περίπου 125 εκταρίων.
4. **Ζώνες Απαγόρευσης Κυνηγιού** (καμένες εκτάσεις με ισχύουσες απαγορεύσεις θήρας, συνολικά 11.743 εκτάρια):
 - α. Τριετής απαγόρευση κυνηγιού (από 25-9-2014 έως 25-9-2017) σε καμένη έκταση των Δ.Δ. Χανδρά και Αρμένων του Δήμου Σητείας, σύμφωνα με την Υ.Α. υπ' αριθ. 1058/1-9-2014 (ΦΕΚ Β' 2475). Το εξωτερικό όριο της περιοχής ορίζεται ως ακολούθως: Αρχίζει από τη θέση «Μνήμα Ασπραδάκη» και με όριο τον επαρχιακό δρόμο Χανδρά-Νέας Πραισού συνεχίζει βόρεια μέχρι τη διασταύρωση με τον αγροτικό δρόμο προς περιοχή Παντέλι. Από εκεί (θέση Καπαστού), και με όριο τον ρεματικό σχηματισμό, συνεχίζει δυτικά στη θέση «Κουντουριανά» της Δ.Δ. Παπαγιαννάδων και νότια στη θέση «Γαϊδουρόσπηλιος» της Δ.Δ. Αρμένων, εν συνεχεία φθάνει έως τη θέση «Άγιος Παντελεήμονας-Κελλιά» της Δ.Δ. Χανδρά και κλείνει στη θέση «Μνήμα Ασπραδάκη» απ' όπου και ξεκίνησε.
 - β. Τριετής απαγόρευση κυνηγιού (από 14-10-2013 έως 14-10-2016) στην ευρύτερη περιοχή των καμένων εκτάσεων του Δήμου Φαιστού, σύμφωνα με την Υ.Α. απαγόρευσης θήρας υπ' αριθ. 1242/17-9-2013 (ΦΕΚ 2419/2013).

Περιοχές ειδικών ρυθμίσεων

- 1. Ζώνες Διάβασης Αποδημητικών.** Το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων βρίσκεται περιφερειακά των αστικών κέντρων Χανίων, Ρεθύμνου και Ηρακλείου, καθώς και κατά μήκος της πεδιάδας της Μεσσαράς, από το Τυμπάκι μέχρι τον Σκινιά. Οι περιοχές αυτές δεν έχουν καθοριστεί σαφώς στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου. Οι μέχρι στιγμής καθορισμένες εκτάσεις ανέρχονται περίπου σε 58.461 εκτάρια.
- 2. Ζώνες Εκγύμνασης Σκύλων.** Οι περιοχές αυτές δεν έχουν καθοριστεί επακριβώς στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου και δεν υπάρχουν στους πρόσφατους χάρτες. Οι μέχρι στιγμής καθορισμένες εκτάσεις ανέρχονται περίπου σε 3.066 εκτάρια.
- 3. Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές.** Στην Περιφέρεια Κρήτης, η μοναδική κρατική ΕΚΠ είναι η νήσος Δία (ή Ντία), που ταυτόχρονα έχει καθοριστεί και ως ΖΕΠ του Δικτύου NATURA 2000 (περίπου 1.189 εκτάρια). Επιπλέον, υπάρχει η ιδιωτική ΕΚΠ Ασκύφου Σφακίων της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων, για το κυνήγι φασιανού, πέρδικας και ορτυκιού.

Περιοχές καλής πρακτικής

1. Δίκτυο NATURA 2000.

A. Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) (Special Protected Areas – SPAs). Περιοχές που έχουν οριοθετηθεί με βάση την Οδηγία 79/409, με είδη χαρακτηρισμού και οριοθέτησης από την ορνιθοπανίδα.

B. Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) (Special Community Interest – SCIs). Περιοχές που έχουν οριοθετηθεί με βάση την Οδηγία 92/43, με είδη χαρακτηρισμού και οριοθέτησης από τη χλωρίδα και την πανίδα, εκτός των πουλιών.

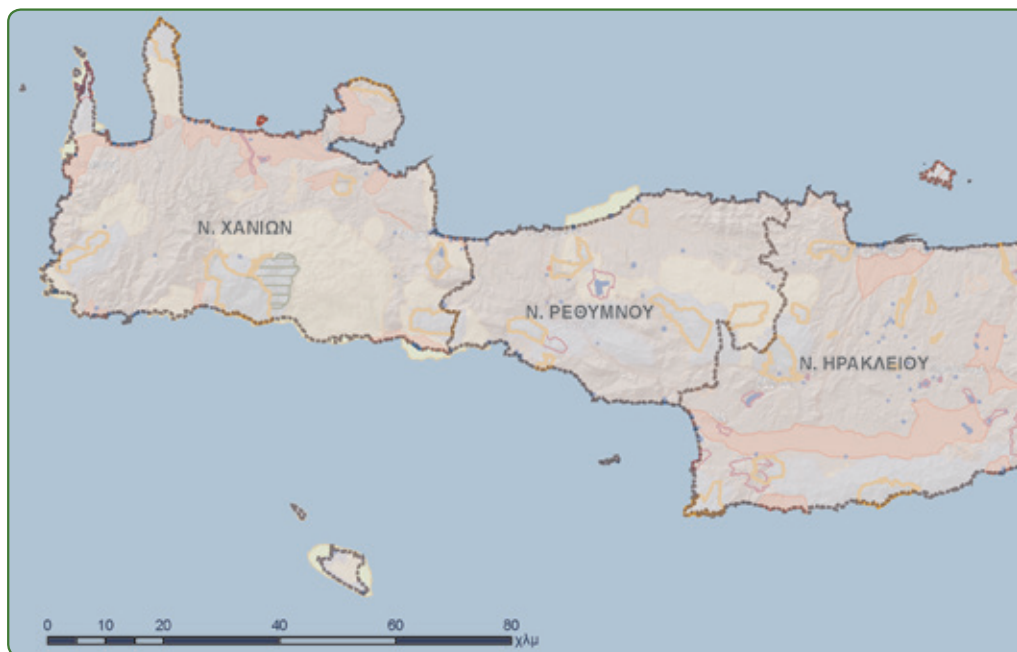
2. Μικροί Νησιωτικοί Υγρότοποι.

Η Περιφέρεια Κρήτης περιλαμβάνει 69 τέτοιες περιοχές, συνολικής επιφάνειας 1.296 στρεμμάτων, από τις οποίες οι 28 έχουν έκταση μικρότερη των 10 στρεμμάτων (περίπου 40,6%), και μόλις 6 έχουν έκταση μεγαλύτερη από 50 στρέμματα. Στις περιοχές αυτές απαγορεύεται το κυνήγι με τη χρήση μολύβδινων σκαγιών (βλ. πίνακας **Παραρτήματος II**).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΖΩΝΩΝ ΔΙΑΒΑΣΗΣ ΑΠΟΔΗΜΗΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ	ΟΝΟΜΑ/ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΚΤΑΣΗ
ΧΑΝΙΩΝ	Περιλαμβάνονται 11 περιοχές	Συνολικής έκτασης 23.486 εκταρίων
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	Ρεθύμνου - Ανωγειών - Ρουσσοσπίτι - Χρωμοναστήρι - Μισίρια - Περιβόλια	Οι εκτάσεις δεν έχουν διευκρινιστεί μέχρι στιγμής στην Π.Ε. Ρεθύμνου
	Μισίρια - Γιαννούδι - Μαρουλά - Αγ. Τριάδα - Μέση	
	Ρεθύμνου - Αρμένων προς Σωματά	
	Πέραμα	
	Γωνιά	
	Ατσιόπουλο	
	Περιοχή ποταμού Πετρέ	
	Περιοχή χωριού Αγ. Φωτεινή - Μέρωνας - Ελένες - Γερακάρι - Βρύσες - Αμάρι - Οψιγιά - Λαμπιώτες - Πετροχώρι	
	Περιοχή από γέφυρα Σίμα - Αμάρι - Βολεώνες	
	Περιοχή από χωριό Κρύα Βρύσης - Άνω Κρύα Βρύση, Ορνέ	
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	Περιοχή από χωριό Ανώματος έως Μαριού - Μύρθιο	Συνολικής έκτασης 34.975 εκταρίων
	Περιοχή από χωριό Μυζόρουμα προς Λαμπινή - Καρίνες	
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	Περιλαμβάνονται 7 περιοχές	Συνολικής έκτασης 34.975 εκταρίων
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	Οι ΖΔΑ δεν έχουν διευκρινιστεί μέχρι στιγμής στην Π.Ε. Λασιθίου	

ΠΙΝΑΚΑΣ ΖΩΝΩΝ ΕΚΓΥΜΝΑΣΗΣ ΣΚΥΛΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ/ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΚΤΑΣΗ
ΧΑΝΙΟΝ		Ακρωτηρίου Χανίων, Προφήτη Ζαχαρία Ομαλός Χανίων, Περιβόλια Χανίων	Συνολικής έκτασης 418 εκταρίων
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΖΕΣ 104.01	Δρυάρι - Αγιασμάτσι Δήμων Αρκαδίου - Γεροποτάμου	Οι περιοχές και οι εκτάσεις δεν έχουν οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής στην Π.Ε.
	ΖΕΣ 104.02	Κισσός Κάμπου Δήμων Λάμπης - Συβρίτου	
	ΖΕΣ 104.03	Ακόνι Αρμένων Δήμου Ρεθύμνου	
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	A1	Φόδελε, Αχλάδα	Συνολικής έκτασης 2.648 εκταρίων
	A2	Αχλάδα, Ροδιά, Παλαικάστρο	
	A3	Γάλιπε, Γαλίφα, Χαρασό, Βορός	
	A4	Φιλίπποι, Καστελλιανά, Αχεντριάς	
	A5	Κλήμα, Μαγαρικάρι	
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	Περιφέρεια Κ.Σ. Αγίου Νικολάου	Αγ. Νικολάου - Άγιος Μηνάς - Κακοκάμωτες/ΒΙΟΠΑ, Ελούντας - Βρουχά - Σελιτών - Λούμα, Κριτσάς - Κρούστα, Βουνό Βρόκαστρο, Βαθύ	Οι περιοχές και οι εκτάσεις δεν έχουν οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής στην Π.Ε.
	Περιφέρεια Κ.Σ. Νεάπολης	Ξερασμάς - Λιμνιά - Πινάλι Φουρνής, Αγόροι - Φραθιάς Αγίου Αντωνίου, Καλαρίτη	
	Περιφέρεια Κ.Σ. Τζερμιάδω	Κεφάλα	
	Περιφέρεια Κ.Σ. Ιεράπετρας	Μύρτους, Παπλινού, Παχειάς Άμμου - Βασιλικής, Καλαμάκας - Ανατολής, Μεσελέρων, Κάτω Χωριού, Μοναστηράκι	
	Περιφέρεια Κ.Σ. Σητείας	Δήμου Σητείας, Σητείας - Παλαικάστρο, Ρούσας Εκκλησιάς, Ζάκρου, Μουλιανών, Παλαικάστρου, Χαμεζίου, Σιτάνου, Χρυσοπηγής, Πισκοκέφαλου - Αχλαδιών - Μαρωνιάς, Χανδρά, Μέσα Μουλιανών - Μυρσίνης (Λυγιάδα), Δάφνης, Σταυρωμένου Δήμου Σητείας, Μακρύ Γιαλού, Πιλαλήματα, Παρασπορίου - Αχλαδιών - Χρυσοπηγής (θέση Ρούσας), Γούδουρα	

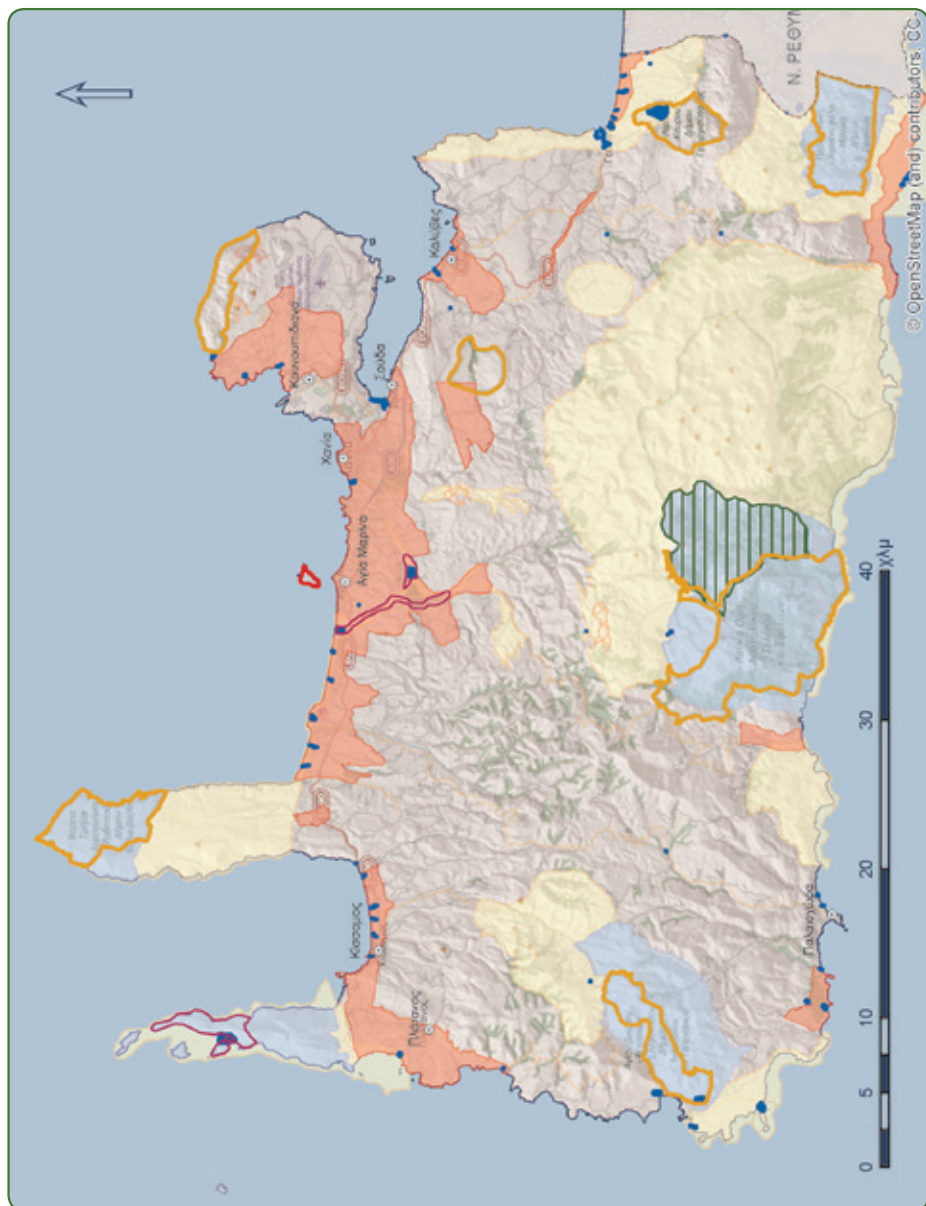

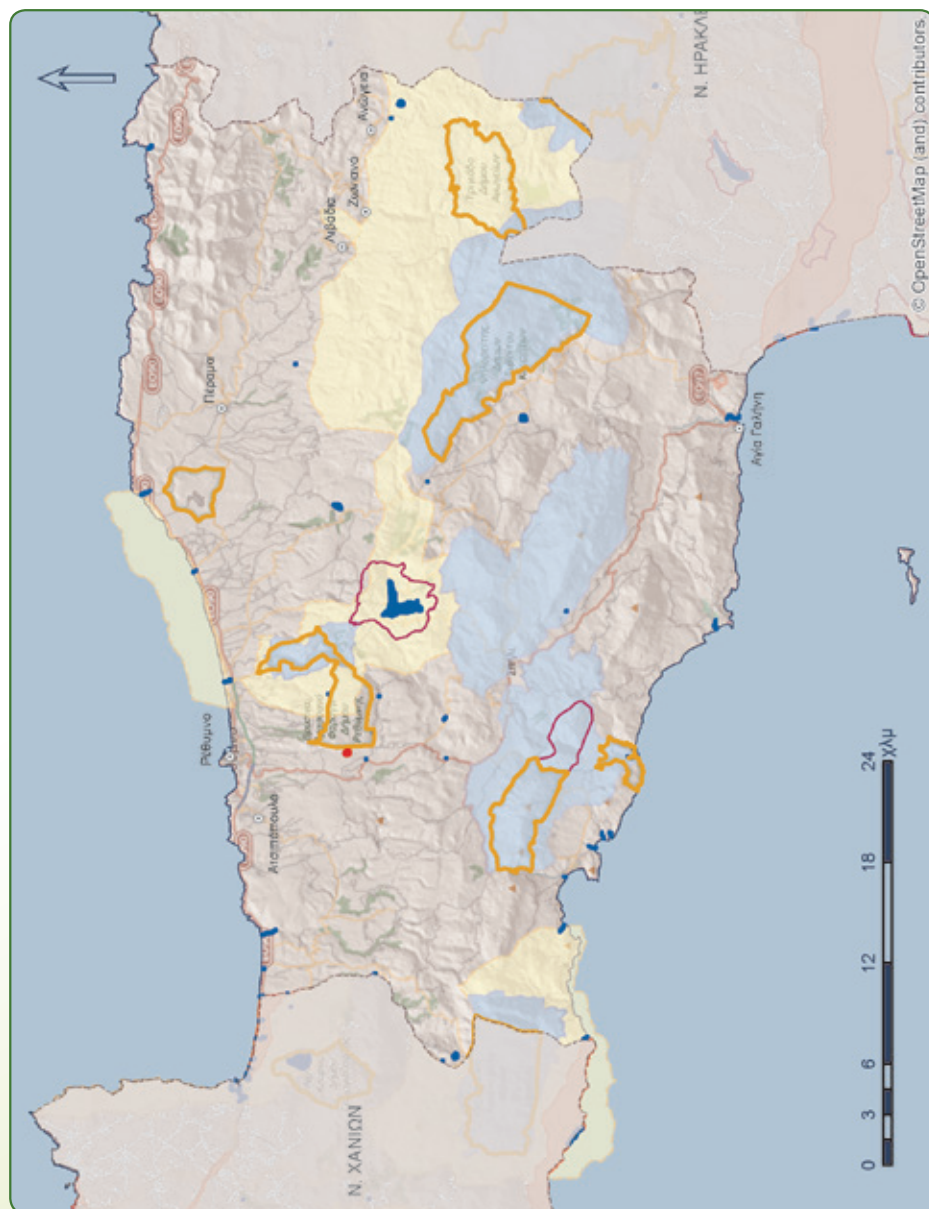
Υπόμνημα

- Έδρες
- Περιφερειακές Ενότητες
- Κρατικό Εκτροφείο Θηραμάτων
- Ελεγχόμενη Κυνηγετική Περιοχή
- Ζώνη Εκγύμνασης Σκύλων
- Καταφύγια Άγριας Ζωής
- Εθνικοί Δρυμοί
- Ζώνη Απαγόρευσης Κυνηγιού
- Νησιωτικοί Υγρότοποι
- Ζώνες Διάβασης

Δίκτυο NATURA 2000

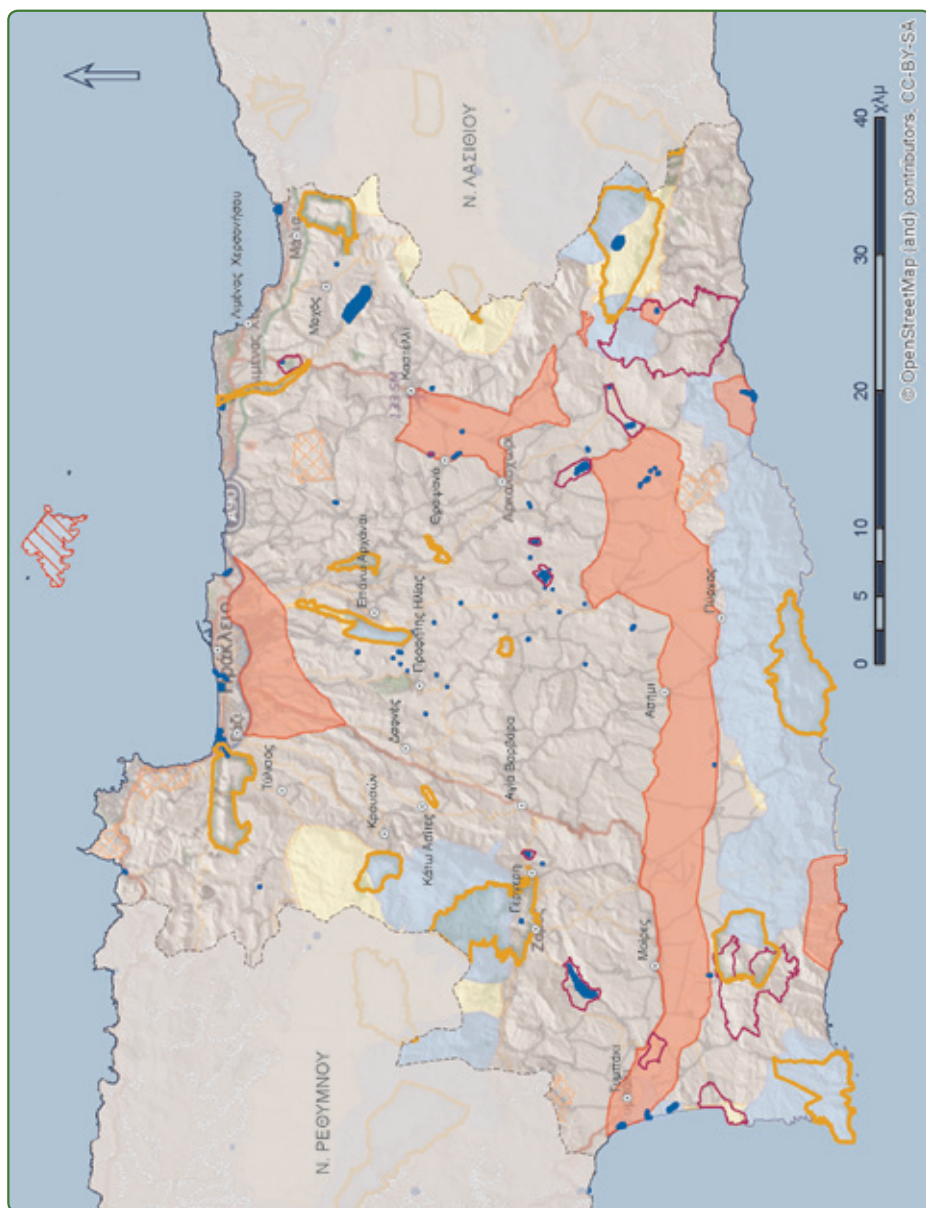
- ΕΖΔ - Ειδική Ζώνη Διατήρησης
- ΖΕΠ - Ζώνη Ειδικής Προστασίας

Οδηγός για συμβατό κυνήγι στις περιοχές του Δικτύου
NATURA 2000 στην Κρήτη

© OpenStreetMap (and) contributors, CC-BY-SA

3 Προστατευόμενες περιοχές
της Κρήτης και κυνήγι

Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου

Κυνήγι και επιπτώσεις

Αειφορικό κυνήγι (sustainable hunting)

Σύμφωνα με το άρθρο 7 (παρ. 1 και 4) της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, τα κράτη-μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι η θήρα είναι συμβατή με τη διατήρηση σε ικανοποιητικό επίπεδο των πληθυσμών των αντίστοιχων ειδών, καθώς και ότι η εν λόγω πρακτική δεν υποβαθμίζει τις προσπάθειες διατήρησης των ειδών στην περιοχή εξάπλωσής τους. Αυτό συνεπάγεται σαφώς ότι η πρακτική της θήρας δεν πρέπει να αποτελεί σημαντική απειλή για τις προσπάθειες διατήρησης τόσο των θηρεύσιμων όσο και των μη θηρεύσιμων ειδών, οφείλει δηλαδή να διέπεται από ορθολογισμό. Σε ό,τι αφορά τη θήρα, η έννοια της ορθολογικής χρήσης αναφέρεται σαφώς στην αειφόρο καταναλωτική χρήση, με έμφαση στη φροντίδα ώστε τα είδη να βρίσκονται σε ευνοϊκή κατάσταση διατήρησης. Η έννοια αντιστοιχεί στον ορισμό της αειφόρου χρήσης που δίδεται στη Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα: «η χρήση στοιχείων της βιολογικής ποικιλότητας κατά τρόπο και με ρυθμό που να μη συνεπάγονται μακροπρόθεσμα την υποβάθμιση της βιολογικής ποικιλότητας, διατηρώντας τοιουτοτρόπως τις δυνατότητες ανταπόκρισης στις ανάγκες και τις επιδιώξεις του παρόντος και του μέλλοντος» (European Commission 2008).

Επομένως, ως αειφορικό μπορεί να οριστεί το κυνήγι που εκμεταλλεύεται τα θηράματα και τους οικοτόπους τους με τέτοιο τρόπο και ρυθμό, που δεν οδηγούν σε μακροπρόθεσμη μείωση της βιοποικιλότητας ή δεν παρεμποδίζουν την αποκατάστασή της. Τέτοιου είδους χρήση επιτρέπει στο δυναμικό της βιοποικιλότητας να καλύπτει τις ανάγκες και τις εμπνεύσεις της παρούσας αλλά και των μελλοντικών γενεών, διατηρώντας ταυτόχρονα το ίδιο το κυνήγι ως μια δραστηριότητα

—κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά— αποδεκτή. Όταν το κυνήγι πραγματοποιείται με τέτοιον αειφορικό τρόπο, μπορεί να συμβάλει θετικά στη διατήρηση των άγριων πληθυσμών και των οικοτόπων τους από τη μια, ωφελώντας ταυτόχρονα την κοινωνία από την άλλη (Council of Europe 2007).

Δίκτυο NATURA 2000 και κυνήγι

Το Δίκτυο NATURA 2000 βασίζεται στις αρχές της διατήρησης και της αειφορικής χρήσης, ώστε να εξασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη συνύπαρξη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με τη βιοποικιλότητα, κάτι που αποτέλεσε και τη βάση σχεδίασης και επιλογής των συγκεκριμένων περιοχών.

Έτσι, οι Οδηγίες 79/409/ΕΚ και 92/43/ΕΟΚ αναγνωρίζουν το δικαίωμα της εκμετάλλευσης της άγριας ζωής από τον άνθρωπο, στην οποία περιλαμβάνεται και το κυνήγι. Ταυτόχρονα, όμως, τοποθετούν ένα ρυθμιστικό πλαίσιο ώστε να εξασφαλιστεί αφενός η αειφορία και αφετέρου η συμβατότητα με τους διαχειριστικούς στόχους των περιοχών αυτών.

Το κυνήγι μπορεί να έχει τόσο θετικές όσο και αρνητικές επιπτώσεις στις περιοχές NATURA 2000. Αρνητικές επιπτώσεις από τη νόμιμη άσκηση της θήρας θεωρούνται η πιθανή μείωση των πληθυσμών των θηρεύσιμων ειδών (γεγονός που μπορεί να έχει περαιτέρω επιπτώσεις στα οικοσυστήματα μιας περιοχής), η όχληση των μη θηρεύσιμων ή και προστατευόμενων ειδών, καθώς και η ρύπανση ή άλλη καταστροφή ευαίσθητων οικοτόπων. Μεταξύ των θετικών επιπτώσεων πρέπει να αναφερθεί ο έλεγχος του πληθυσμού ορισμένων ειδών που επιδρούν δυσμενώς σε άλλους πληθυσμούς και ειδικά στα προστατευόμενα είδη (χλωρίδας και πανίδας). Επίσης, το κυνήγι μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή

εσόδων, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες ή υποβαθμισμένες περιοχές, που διαθέτουν περιορισμένο αριθμό εναλλακτικών λύσεων για την ανάπτυξη της οικονομίας τους. Προς την κατεύθυνση αυτή, απαραίτητες είναι οι ευρύτερες συνεργασίες, η καταγραφή των προβλημάτων που υπάρχουν ή ενδέχεται να εμφανιστούν, καθώς και η διατύπωση των αντίστοιχων προτάσεων που θα εξασφαλίσουν την αιφορική κυνηγετική δραστηριότητα, συμβατή με τη διαχείριση των περιοχών NATURA 2000, που θα αποδώσει αμφίδρομα οφέλη.

Συνεργασία περιβαλλοντικών και κυνηγετικών οργανώσεων για την εφαρμογή των Οδηγιών

Ήδη από το 2001, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε την Πρωτοβουλία Αιφορικού Κυνηγιού (Sustainable Hunting Initiative), που στοχεύει στην προώθηση του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ περιβαλλοντικών και κυνηγετικών οργανώσεων, ώστε να επιτευχθεί και να ενισχυθεί το αιφορικό κυνήγι, πάντοτε με βάση την Οδηγία 79/409. Τα πλέον σημαντικά αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας περιλαμβάνουν:

- Την έκδοση ενός Ευρωπαϊκού Οδηγού Αιφορικού Κυνηγιού με βάση την Οδηγία για τα Πουλιά (European Commission 2008). Ο Οδηγός αυτός παρέχει σαφείς οδηγίες για τα κράτη-μέλη και τις εμπλεκόμενες ομάδες των ενδιαφερόμενων μερών πάνω σε νομικά και τεχνικά θέματα της εφαρμογής όσων προβλέπονται για το κυνήγι από την Οδηγία 79/409.
- Την υιοθέτηση μιας Συμφωνίας της Ε.Ε. για το Αιφορικό Κυνήγι, που υπογράφηκε το 2004 από την BirdLife International και την FACE (Ομοσπονδία Συλλόγων Κυνηγιού και Διατήρησης στην Ε.Ε. – Federation of Associations

for Hunting and Conservation of the EU), που θέτει τις βάσεις για μια δημιουργική συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων στη διατήρηση μερών (κυνηγοί, περιβαλλοντικές ομάδες, κ.λπ.), ώστε να εξασφαλιστεί η κατάλληλη διαχείριση στο κυνήγι της πουλιών.

- Την εκκίνηση ενός προγράμματος κινητοποίησης των κυνηγών για θέματα του Δικτύου NATURA 2000.
- Την έκδοση των Διαχειριστικών Σχεδίων της Ε.Ε. για 13 θηρεύσιμα είδη πουλιών που θεωρείται ότι βρίσκονται σε δυσμενή κατάσταση διατήρησης (unfavourable conservation status).

Η αιφορική διαχείριση και εκμετάλλευση της άγριας ζωής μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για την υποστήριξη της διατήρησης οικοτόπων και ειδών στις περιοχές NATURA 2000. Αν κάτι τέτοιο πραγματοποιηθεί με τρόπο συμβατό με τους στόχους διατήρησης της περιοχής, το κυνήγι και η ενεργός συμμετοχή των κυνηγών στην πρακτική διαχείριση των περιοχών NATURA 2000 μπορεί να προσφέρει αμοιβαία οφέλη, τόσο στο κυνήγι όσο και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Ορισμένα σημαντικά σημεία σχετικά με τη συμβολή των κυνηγών στην ορθή διαχείριση του Δικτύου NATURA 2000 (European Commission 2013) είναι τα παρακάτω:

- Κάποιοι από τις πιο σημαντικές περιοχές για την άγρια ζωή στην Ευρώπη έχουν διασωθεί από την καταστροφή χάρη στη σημασία τους για τη θηραματοπονία¹.
- Στις μέρες μας, οι κυνηγοί λαμβάνουν μέρος στη διαχείριση πολλών περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 που διατηρούν πολύτιμους οικοτόπους και είδη, ακριβώς εξαιτίας του τρόπου με τον οποίο εφαρμόζονταν η διαχείριση μέχρι σήμερα.

- Μακροπρόθεσμα, είναι προς το συμφέρον των κυνηγών η εξασφάλιση –ακόμη και η διατήρηση– της ικανοποιητικής κατάστασης των θηραμάτων και των οικοτόπων τους, όπως και η αποτελεσματική αντιμετώπιση κάθε παράγοντα που συμβάλλει στη μείωση των πληθυσμών τους.
- Το αειφορικό κυνήγι μπορεί να αποτελέσει βοηθητικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων διατήρησης του Δικτύου NATURA 2000, π.χ. μέσω του ελέγχου ορισμένων πληθυσμών (ξενικά είδη, θηρευτές που ταυτοποιούνται ως πιθανή απειλή, είδη φυτοφάγων, κ.λπ.). Κάποιες πρακτικές διαχείρισης που έχουν υιοθετηθεί από κυνηγούς ωφελούν όχι μόνο τα θηράματα, αλλά και μian ευρεία κατηγορία άλλων προστατευόμενων ή κινδυνευόντων ειδών της πανίδας και της χλωρίδας.
- Οι κυνηγοί και οι οργανώσεις τους μπορούν να βοηθήσουν τις υπηρεσίες δημόσιας τάξης υποστηρίζοντας την αντιμετώπιση των παράνομων δραστηριοτήτων, στις οποίες περιλαμβάνεται το παράνομο κυνήγι, η παγίδευση και το εμπόριο της άγριας ζωής.
- Η μεγάλη κοινότητα των Ευρωπαίων κυνηγών έχει έντονη παρουσία στο πεδίο, και μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στην παρακολούθηση της βιοποικιλότητας και την παροχή εποικοδομητικής κριτικής για την αντιμετώπιση απειλών (π.χ. κλιματική αλλαγή, ξενικά είδη, κ.λπ.).

¹ Θηραματοπονία είναι η επιστήμη που μελετά τη διαχείριση των πληθυσμών των θηρεύσιμων ειδών (θηραματικής πανίδας) και των βιοτόπων τους.

Οφέλη για τους κυνηγούς από το Δίκτυο NATURA 2000

- Οι περιοχές NATURA 2000 συνεισφέρουν στην προστασία και βελτίωση των βιοτικών συνθηκών για τα θηράματα, καθώς και στη διατήρηση της κατάστασης του πληθυσμού τους σε ικανοποιητικά επίπεδα, ώστε να είναι εφικτή η αειφορική κάρπωση.
- Ενισχύεται η διατήρηση ή επέκταση αειφορικών αγροτικών εκμεταλλεύσεων (π.χ. εκτατική γεωργία) και της άγριας ζωής, που είναι συμβατά με τη διατήρηση της υψηλής βιοποικιλότητας.
- Επιτρέπει στους κυνηγούς να προβάλλουν την επένδυση και την αφοσίωσή τους στη διατήρηση της φύσης. Η επιστημονική προσέγγιση του Δικτύου NATURA 2000 επιτρέπει σε όλους τους ενδιαφερομένους να προσεγγίσουν, περισσότερο ορθολογικά, θέματα που συνήθως

Ενημέρωση κυνηγών για τα δηλητηριασμένα δολώματα

- Οι κυνηγοί οφείλουν να επενδύσουν χρόνο και κεφάλαιο στη διατήρηση της φύσης, συχνά μάλιστα σε απομακρυσμένες περιοχές. Επιπλέον, το κυνήγι μπορεί να προσφέρει έσοδα και θέσεις εργασίας στην επαρχία, αλλά και να συνεισφέρει στην κάλυψη εξόδων που διαφορετικά θα έπρεπε να καλυφθούν από το Δημόσιο.

προσεγγίζονται υπό το κράτος έντονης συναισθηματικής φόρτισης.

- Παρέχει οικονομικές ευκαιρίες στους ιδιοκτήτες γης και τους διαχειριστές, οι οποίοι σε πολλές περιπτώσεις είναι κυνηγοί. Η χρηματοδότηση της διαχείρισης του Δικτύου NATURA 2000 και της διατήρησης οικοτόπων και ειδών δύναται να υποστηρίξει το έργο διατήρησης που αναλαμβάνουν οι κυνηγοί.
- Ενθαρρύνει τις τοπικές κοινότητες κυνηγών να εμπλακούν στη σχεδίαση της διαχείρισης, της εφαρμογής και της παρακολούθησης μιας περιοχής, και να συνεργασθούν για την επίτευξη κοινών στόχων διατήρησης.

Παραδείγματα επιτυχημένης θηραματοπονικής διαχείρισης σε περιοχές NATURA 2000

Διαχείριση αγριόκουρκου στον Μέλανα Δρυμό (Γερμανία)

Η διατήρηση του πληθυσμού των αγριόκουρκων (*Tetrao urogallus*) στον Μέλανα Δρυμό, μια δασωμένη οροσειρά στο κρατίδιο Baden-Württemberg, στη νοτιοδυτική Γερμανία, όπου βρίσκονται τρεις περιοχές NATURA 2000 («Südschwarzwald», «Mittlerer Schwarzwald» και «Nordschwarzwald»), συνδύασε με επιτυχία διαφορετικά συμφέροντα στην περιοχή. Οι περιοχές αυτές θεσμοθετήθηκαν για την προστασία ορισμένων ειδών ορνιθοπανίδας. Παρόλο που ο αγριόκουρκος περιλαμβάνεται στα θηρεύσιμα είδη για τη Γερμανία, σύμφωνα με το Παράρτημα II της Οδηγίας 79/409, δεν έχει οριστεί κυνηγετική περίοδος στο Baden-Württemberg από το 1972. Αυτό συμβαίνει γιατί ο πληθυσμός του είδους βρίσκεται σε διαρκή μείωση εξαιτίας της αλλαγής χρήσεων γης και του κατακερματισμού των οικοτόπων.

Εκκολαπτήριο νεοσσών νησοπέδικας

Εφόσον ο αγριόκουρκος περιλαμβάνεται στα θηρεύσιμα σύμφωνα με τη γερμανική κυνηγετική νομοθεσία, οι κυνηγοί φέρουν ευθύνη για τη διατήρησή του. Τη δεκαετία του '80 δημιουργήθηκαν ειδικές ομάδες θηροφυλακής, που εκπόνησαν το Σχέδιο Δράσης για τον αγριόκουρκο του Baden-Württemberg. Στόχος ήταν η βελτίωση της κατάστασης του πληθυσμού στον Μέλανα Δρυμό και η δημιουργία ενός πλαισίου για τα διαχειριστικά σχέδια των τριών περιοχών NATURA 2000. Οι κυνηγοί συμμετείχαν στην εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης μέσω:

- Της δημιουργίας κατάλληλων συνθηκών στους οικοτόπους (ενεργός διαχείριση οικοτόπου, προσαρμοσμένες πυκνότητες πληθυσμού ζαρκαδιού, χωρικά προσαρμοσμένα ΚΑΖ).
- Του ελέγχου θηρευτών (αλεπού και πετροκούναβο).
- Της διαχείρισης των ταϊστών αγριόχοιρου (αριθμός, κατανομή, ώρα διαθεσιμότητας τροφής), ώστε να αποφευχθεί η θήρευση των αυγών του αγριόκουρκου.
- Της παρακολούθησης των περιοχών αναπαραγωγικής συμπεριφοράς (display areas-leks) και της χαρτογράφησης της κατανομής του είδους.

Με στόχο την αποτελεσματική διατήρηση του αγριόκουρκου, οι κυνηγοί οργάνωσαν εκπαιδευτικά σεμινάρια για τη βελτίωση των μεθόδων ελέγχου των θηρευτών και ειδικότερα της αλεπούς, καθώς και για την περαιτέρω εμπορία των δερμάτων τους, ως τοπικά προϊόντα αιεφορικής εκμετάλλευσης, σε συνεργασία με βυρσοδέφες, γουναράδες και ταριχευτές.

Η μακροπρόθεσμη δέσμευση των κυνηγών για τη διατήρηση του πληθυσμού ενός θηρεύσιμου είδους σε μια περιοχή αποτέλεσε σημαντικό καταλύτη για την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης για τον αγριόκουρκο. Χάρη στις περιοχές NATURA 2000, οι κυνηγοί συνέβαλαν στην επίτευξη των στόχων διατήρησης και διαχείρισης των περιοχών, παράλληλα με τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη που συμμετέχουν στη χρήση των σημαντικών φυσικών πόρων του Μέλανος Δρυμού (δασοκομία, οικότουρισμός, γεωργία και εμπορία).

Δράση εμπλουτισμού θηραμάτων

Συνεργασία για την αποκατάσταση τυρφώνων και υγροτόπων με σκοπό τη βελτίωση των αποτελεσμάτων (Βέλγιο)

Το οροπέδιο Saint-Hubert βρίσκεται στην περιοχή των Αρδεννών, στο νότιο Βέλγιο. Περιλαμβάνει δύο γειτονικές περιοχές NATURA 2000 («Foret de Freyr» και «Haute-Wamme et Masblette») που έχουν οριοθετηθεί για τους υγροτόπους και το δασικό οικοσύστημα, με είδη χαρακτηρισμού χλωρίδας και πανίδας. Έργα αποστράγγισης του δάσους για την καλλιέργεια ερυθρελάτης (*Picea sp.*) περιόρισαν σημαντικά το μεγαλύτερο μέρος των φυσικών υγροτόπων της περιοχής, μαζί με τη χλωρίδα και την πανίδα τους. Η διαθέσιμη και κατάλληλη βλάστηση για τα μηρυκαστικά επίσης μειώθηκε, με αποτέλεσμα την αυξημένη ζημιά σε δασικά είδη.

Η τοπική Κυνηγετική Ομοσπονδία αποφάσισε να καταθέσει στην Ε.Ε. ένα συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα LIFE για να αναστρέψει τη μείωση των υγροτόπων. Παρόλο που οι εκτάσεις που μπήκαν στο πρόγραμμα ανήκαν σε πολλούς και διαφορετικούς ιδιοκτήτες, η ομοσπονδία βρήκε τον τρόπο να κερδίσει την υποστήριξή τους. Η αποκατάσταση περιλάμβανε:

- Αφαίρεση των ασταθών και όχι ιδιαίτερα παραγωγικών φυτειών ερυθρελάτης από υγροτόπους και βαλτώδεις περιοχές.
- Αποκατάσταση ενός φυσικότερου υδάτινου οικοσυστήματος.
- Έλεγχος της εξάπλωσης του ιώδους γρασιδιού των ρεικοτόπων (*Molinia caerulea*) με κόψιμο και βόσκηση προβάτων.
- Περίφραξη των φυτειών πλατύφυλλων δένδρων.

Κλωβός επανένταξης περδικών

Συνολικά, αποκαταστάθηκαν 472 εκτάρια τυρφώνων και υγροτόπων. Φυτά, πεταλούδες, λιβελλούλες και πουλιά τυπικά των οικοτόπων αυτών επανεμφανίστηκαν σύντομα, και το δίκτυο των ανοικτών εκτάσεων στο δάσος παρέιχε πλέον περιοχές τροφοληψίας σε αγριόχοροιους, ζαρκάδια και ελάφια. Οι γερανοί άρχισαν να χρησιμοποιούν την περιοχή ως μεταναστευτικό σταθμό. Η επιτυχία του προγράμματος και η ευρεία συνεργασία (κυνηγοί, ιδιοκτήτες, διαχειριστές, περιβαλλοντολόγοι, κ.λπ.) φανερώνουν σαφώς ότι η διατήρηση της φύσης και η διαχείριση της άγριας πανίδας (συμπεριλαμβανομένων και των θηρεύσιμων ειδών) μπορεί να αντιπροσωπεύει κοινά συμφέροντα και να δρα ως βάση για μίαν επιτυχή συνεργασία.

Σημαντικά στοιχεία

Τα στοιχεία που θεωρούνται σημαντικά για την ενίσχυση του αμοιβαίου οφέλους μεταξύ κυνηγιού και Δικτύου NATURA 2000 προκύπτουν από τον αποτελεσματικό διάλογο και συνεργασία μεταξύ κυνηγών και περιβαλλοντολόγων, γεωργών, κτηνοτρόφων και αρμόδιων αρχών, με ανοιχτό μυαλό και αμοιβαία κατανόηση, για τον μετασχηματισμό των αντιπαράθεσεων σε λύσεις. Τα σημαντικά αυτά σημεία περιλαμβάνουν:

- ✓ Αναγνώριση του γεγονότος ότι το καλώς ρυθμιζόμενο κυνήγι μπορεί να είναι συμβατό με τους στόχους της διατήρησης και να συμβάλει στη βελτίωση της βιοποικιλότητας πολλών περιοχών, ιδιαίτερα όταν εφαρμόζεται εντός του πλαισίου ενός διαχειριστικού σχεδίου.
- ✓ Αποδοχή του ότι οι στόχοι διατήρησης μπορεί να απαιτούν τη θεσμοθέτηση προσωρινών ή μόνιμων ζωνών απαγόρευσης κυνηγιού εντός των περιοχών NATURA 2000, ιδιαίτερα σε υγροτόπους.
- ✓ Καλύτερη πολιτική ενημέρωσης και εκπαίδευσης των κυνηγών σε θέματα διατήρησης, καθώς και των περιβαλλοντολόγων σε θέματα κυνηγιού.
- ✓ Το ότι η πλήρης συμμόρφωση με τη νομοθεσία είναι προαπαιτούμενο στην οικοδόμηση συνθηκών εμπιστοσύνης και συνεργασίας με άλλους.
- ✓ Επιθυμία πραγματικής εκτίμησης των επιπτώσεων από το κυνήγι και προσαρμογής με αειφορικές πρακτικές, όταν εντοπίζονται προβλήματα.
- ✓ Συλλογή πρωτογενών δεδομένων καλής ποιότητας (κάρπωση, πληθυσμιακά δεδομένα), παρακολούθηση ειδών και οικοτόπων, καθώς και διαχειριστικές αποφάσεις που πατούν σε επιστημονικές βάσεις.
- ✓ Ανάπτυξη δικτύων ανταλλαγής πληροφοριών για τη μεταφορά της σχετικής εμπειρίας και των βέλτιστων πρακτικών.

Καλή Κυνηγετική Πρακτική εντός Δικτύου NATURA 2000

Φυσίγγια και κάλυκες

Όπως συμβαίνει και στις ΕΚΠ, για το κυνήγι του αγριόχοιρου, του ζαρκαδιού, του ελαφιού και του αίγαγρου είναι προτιμότερο να χρησιμοποιούνται μονόβολα φυσίγγια. Επίσης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, απαγορεύεται πλέον η χρήση μολύβδινων σκαγιών (pellets) στους υγροτόπους. Η απαγόρευση αυτή ισχύει ανεξάρτητα από το θήραμα, με βασικό στόχο τη μείωση της μόλυνσης των υδάτων με μόλυβδο. Έτσι, ακόμη και όταν δεν θηρεύονται υδρόβια πουλιά στον υγρότοπο αλλά θηράματα περιφερειακά αυτού (π.χ. λαγοί), ο υδροφόρος ορίζοντας και επομένως ο υδροβιότοπος μπορεί να επιβαρυνθούν. Το μέτρο αυτό ισχύει και για τους χαρακτηρισμένους ως μικρούς νησιωτικούς υγροτόπους. Μια λιγότερο σημαντική πηγή ρύπανσης που σχετίζεται άμεσα με το κυνήγι είναι οι πλαστικοί κάλυκες.

Παρατημένα χρησιμοποιημένα φυσίγγια

Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κυνηγών

Δυστυχώς, ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα στην εφαρμογή της κυνηγετικής νομοθεσίας είναι η άγνοια εκ μέρους μεγάλου αριθμού κυνηγών των σχετικών διατάξεων και απαγορεύσεων. Για τη βελτίωση της συνθήκης αυτής, είναι βέβαιο ότι οφείλουν

να συνεργαστούν στενότερα οι υπηρεσίες (Δασαρχεία, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής), οι Κυνηγετικοί Σύλλογοι, οι Κυνηγετικές Ομοσπονδίες και η Συνομοσπονδία, καθώς και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις. Η δραστηριοποίηση των Φορέων Διαχείρισης και η συνεργασία με τους τοπικούς συλλόγους και τις ομοσπονδίες τους πρέπει να στοχεύει στη βέλτιστη ενημέρωση των κυνηγών στα παρακάτω θέματα:

- Επιτυχής διάκριση θηρεύσιμων ειδών από ορισμένα παρόμοια μη θηρεύσιμα.
- Σημεία που απαιτούν προσοχή στην εκπαίδευση και χρήση σκύλων.
- Σημασία της μόλυνσης υγροτόπων με μόλυβδο.

Επίσης, απαιτούνται ειδικά σεμινάρια διάκρισης των ειδών:

1. Ορτυκομάνα (*Crex crex*) από ορτύκι (*Coturnix coturnix*).
2. Πεδινή πέρδικα (*Perdix perdix*) από νεοσσό φασιανού (*Phasianus colchicus*) ή ενήλικο ορτύκι (*Coturnix coturnix*).
3. Φασσοπερίστερο (*Columba oenas*) από φάσσα (*Columba palumbus*) ή αγριοπερίστερο (*Columba livia*).
4. Κατσουλιέρης (*Galerida cristata*) από σιταρήθρα (*Alauda arvensis*).
5. Πυρροκόρακες (*Pyrrhocorax pyrrhocorax* και *Pyrrhocorax graculus*) από κάργια (*Corvus monedula*) ή κουρούνα (*Corvus corone*).
6. Βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*) από τα παρόμοια είδη κυνηγόπαπια (*Aythya ferina*) και τσικνόπαπια (*Aythya fuligula*).

7. Η ασπρομετωπόχρηνα (*Anser albifrons*) ανήκει στα θηρεύσιμα είδη, αλλά επειδή μοιάζει με τη μη θηρεύσιμη νανόχρηνα (*Anser erythropus*) απαγορεύεται το κυνήγι της σε πέντε (5) ΖΕΠ της βόρειας Ελλάδας (βλ. **Παράρτημα Ι**). Υπογραμμίζεται ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός της νανόχρηνας εκτιμάται στα 28.000-33.000 άτομα και θεωρείται παγκοσμίως απειλούμενο είδος. Στη βόρεια Ελλάδα θεωρείται ότι διαχειμάζουν τα 40-55 ζευγάρια του ευρωπαϊκού πληθυσμού που φωλιάζει στη σκανδιναβική χερσόνησο (*BirdLife International* 2004).

Με βάση το ίδιο σκεπτικό του νομοθέτη, όπως αυτό φανερώνεται στις προηγούμενες απαγορεύσεις, θα πρέπει επίσης να δοθεί έμφαση στη διάκριση μεταξύ των θηρεύσιμων ειδών κυνηγόπαπια (*Aythya ferina*) και τσικνόπαπια (*Aythya fuligula*) από το παρεμφερές προστατευόμενο είδος βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*), ιδιαίτερα εντός των ΖΕΠ που έχουν χαρακτηριστεί με βάση το συγκεκριμένο είδος. Υπενθυμίζεται ότι η βαλτόπαπια αποτελεί είδος χαρακτηρισμού για 17 συνολικά ΖΕΠ σε όλη την επικράτεια, από τις οποίες δύο (2) βρίσκονται στην Κρήτη: GR4340020 «Λίμνη Αγιάς (Χανιά)» και GR4340022 «Λίμνη Κουρνά και εκβολή Αλμυρού». Ένα ακόμη σημαντικό κεφάλαιο είναι η έλλειψη των απαραίτητων πληροφοριών. Στην Ελλάδα κυκλοφορούν κυνηγετικοί χάρτες σε επίπεδο περιφερειών (Μακεδονίας-Θράκης, Πελοποννήσου, κ.λπ.) από έναν και μόνο εκδοτικό οίκο. Οι χάρτες αυτοί παρουσιάζουν ελλείψεις και δεν εκδίδονται πλέον σε ετήσια βάση. Επίσης, το κράτος και ειδικότερα οι δασικές υπηρεσίες έχουν μικρή συμμετοχή στη δημιουργία αυτών των χαρτών. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα, οι κυνηγοί των αστικών κέντρων, που αποτελούν άλλωστε το κύριο κομμάτι του λεγόμενου κυνηγετικού τουρισμού, να

μην έχουν καλή εικόνα για τις περιοχές όπου απαγορεύεται το κυνήγι, και μάλλον ελάχιστη γνώση για τις Ζώνες Διάβασης Αποδημητικών και τις Ζώνες Εκγύμνασης Σκύλων.

Όρια κάρπωσης (quotas)¹

Ο μόνος τρόπος για να εφαρμοστεί αειφορικό κυνήγι σε μια περιοχή είναι η προσεκτική διαχείριση της κάρπωσης συγκεκριμένων θηρεύσιμων ειδών. Φυσικά, απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχημένη διαχείριση είναι η γνώση μιας σειράς παραγόντων, όπως ο πληθυσμός του είδους, η αναπαραγωγική του επιτυχία, η διασπορά των νεαρών, καθώς και όλων των άλλων αβιοτικών και βιοτικών παραγόντων που μπορεί να προκαλούν διακυμάνσεις στα παραπάνω δεδομένα. Οι παράμετροι αυτές μπορούν να οδηγήσουν σε ικανοποιητική πρόβλεψη της κατάστασης του πληθυσμού, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένα επίπεδα κυνηγετικής κάρπωσης. Στην υφιστάμενη ελληνική νομοθεσία προβλέπεται ο περιορισμός των θηρεύσιμων ατόμων ανά κυνηγό και ανά έξοδο για 2 είδη θηλαστικών (ένας λαγός ανά κυνηγό και πέντε αγριόχοιροι ανά ομάδα κυνηγών), 14 υδρόβιων και παρυδάτιων (12 άτομα για χήνες και πάπιες, από 10 για νερόκοτα [*Gallinula chloropus*], μπεκασιόνη [*Gallinago gallinago*] και καλημάνη [*Vanellus vanellus*]), και 12 από τα υπόλοιπα είδη (1 φασιανός, 2 πετροπέρδικες, 4 νησιωτικές πέρδικες, 10 σταρήθρες [*Alauda arvensis*] και μπεκάτσες [*Scolopax rusticola*], 12 ορτύκια και τρυγόνια, καθώς και 25 για τα είδη τσίχλας). Δυστυχώς, όμως, οι περιορισμοί αυτοί δεν θέτουν όρια επί της συνολικής κάρπωσης (*overall quotas*) που αφορά άμεσα το επίπεδο ενός βιώσιμου πληθυσμού (βλ. σχετικό Παράρτημα Ι).

¹ Κυνηγετική Κάρπωση ονομάζεται ο αριθμός των ατόμων που αφαιρούνται από τον πληθυσμό ενός είδους μέσω της κυνηγετικής δραστηριότητας.

Αντίθετα, στις ΕΚΠ τίθενται περιορισμοί επί του συνολικού αριθμού θηρεύσιμων ατόμων ανά είδος. Για παράδειγμα, στην ΕΚΠ «Κόζιακα», για τη θηρευτική περίοδο 2014-15 προβλεπόταν να θηρευτούν συνολικά:

15 ελάφια και πλατώνια, 5 αίγαγροι, 98 ζαρκάδια και 184 αγριόχοιροι. Επιπλέον, ο αριθμός των ανωτέρω θηραμάτων μπορεί να μεταβληθεί, ύστερα από εισήγηση του Επόπτη της ΕΚΠ και απόφαση του Διευθυντή Δασών, κατά περιφέρεια, κατ' είδος και χρόνο, και να αυξομειωθεί στο σύνολό του σε ποσοστό έως και 50%, ανάλογα με τις δυνατότητες της ΕΚΠ. Η διαχείριση ενός πληθυσμού θηρεύσιμου είδους είναι εφικτή μόνο με την εκτίμηση της συνολικής κάρπωσης. Προτείνεται, επομένως, η συνολική εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας

θήρευσης ανά θηρεύσιμο είδος, σε επίπεδο Φορέα Διαχείρισης της περιοχής ή –όταν δεν υπάρχει τέτοιος θεσμοθετημένος φορέας– σε επίπεδο αρμόδιας Διεύθυνσης Δασών Περιφερειακής Ενότητας ή Περιφέρειας, με βάση τα υπάρχοντα δεδομένα. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή μια τέτοια εκτίμηση, θα πρέπει να ανατεθεί σχετική μελέτη, καθότι τότε μόνο εξασφαλίζεται η αιφορική έννοια της θήρευσης. Μέχρι την παράδοση του σχετικού πορίσματος δεν είναι απαραίτητη η απαγόρευση του κυνηγιού, εφόσον δεν συντρέχουν άλλοι λόγοι, αλλά ο συνολικός ετήσιος αριθμός θηρεύσιμων ατόμων οφείλει να καθορισθεί με πολύ συντηρητικά κριτήρια, έτσι ώστε να μην προκληθεί ανεπανόρθωτη μείωση των πληθυσμών.

Κρητικά λαγωνικά

Κυνηγετικοί σκύλοι

Υπενθυμίζεται ότι οι υποχρεώσεις για την κατοχή ζώου συντροφιάς καθορίζονται από τον Ν. 4039/2012 «Για τα δεσποζόμενα και τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς και την προστασία των ζώων από την εκμετάλλευση ή τη χρησιμοποίηση με κερδοσκοπικό σκοπό» (ΦΕΚ 15/Α' /2-2-2012).

Η εκπαίδευση των κυνηγετικών σκύλων λαμβάνει χώρα αποκλειστικά σε οριοθετημένες Ζώνες Εκγύμνασης Σκύλων, οι οποίες καθορίζονται σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας από τις αντίστοιχες Διευθύνσεις Δασών. Για παράδειγμα, για την τελευταία κυνηγετική περίοδο 2014-15, η Διεύθυνση Δασών Ηρακλείου εξέδωσε τη σχετική Δ.Α.Δ. 2/2014 στις 26/08/2014, όπου καθορίζονται οι εξής πέντε ζώνες εκγύμνασης κυνηγετικών σκύλων:

1. Περιοχή Φόδελε, Αχλάδα.
2. Περιοχή Αχλάδα, Ροδιά, Παλαιόκαστρο.
3. Γάλιπε, Γαλίφα, Χαρασό, Βορός.
4. Φιλίπποι, Καστελλανιά, Αχεντριάς.
5. Κλήμα, Μαγαρικάρι.

Στις περιοχές αυτές επιτρέπεται, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η εκγύμναση των κυνηγετικών σκύλων υπό τους ακόλουθους όρους:

- Οι προς εκγύμναση σκύλοι θα συνοδεύονται από τους ίδιους τους κατόχους τους, από κυνηγούς ή κυναγωγούς, χωρίς κυνηγετικό όπλο.
- Η εκπαίδευση μπορεί να γίνεται καθημερινά από την ανατολή του ηλίου μέχρι τη δύση του.
- Από τις περιοχές εκγύμνασης εξαιρούνται οι εκτάσεις που περιλαμβάνουν φυτείες οπωροφόρων δένδρων, ελαιώνες, αμπέλια, περιβόλια, καλλιεργούμενους αγρούς, κ.λπ. Επίσης, εξαιρούνται χώροι σταβλικών εγκαταστάσεων που τυχόν

βρίσκονται εντός των καθορισμένων με την παρούσα χώρων εκγύμνασης σκύλων.

Τέλος, ισχύουν οι ακόλουθοι γενικοί περιορισμοί:

- Απαγορεύεται κάθε κυκλοφορία των κυνηγετικών σκύλων κατά τη νύχτα στην ύπαιθρο, είτε ελεύθερα είτε υπό επίτηρηση.
- Απαγορεύεται η εκγύμναση των κυνηγετικών σκύλων σε οποιαδήποτε άλλη θέση εκτός των ορίων των Ζωνών Εκγύμνασης Σκύλων.
- Οι κυνηγετικοί σύλλογοι υποχρεούνται να ενημερώσουν τα μέλη τους και να τοποθετήσουν πινακίδες στις περιοχές εκγύμνασης με δικά τους έξοδα.

Στις ΖΕΠ ισχύει ό,τι και στις ΕΚΠ: προτείνεται δηλαδή σε κάθε κυνηγό να χρησιμοποιεί μέχρι δύο σκυλιά πτερωτού θηράματος, τα οποία πρέπει να υπακούουν απόλυτα στο πρόσταγμά του. Παρομοίως, οι ιδιοκτήτες των κυνηγετικών σκύλων που εισέρχονται στις ΖΕΠ πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με το ενημερωμένο βιβλιάριο υγείας (υποχρεωτικός ο αντιλυσσικός εμβολιασμός) ή το διαβατήριό του σκύλου, όπως προβλέπεται από το άρθρο 5 του Ν. 4039/2012, ενώ τα κυνηγετικά σκυλιά, κατά τη διάρκεια του κυνηγιού, θα πρέπει να φέρουν περιλαίμιο με μεταλλικό έλασμα στο οποίο θα αναγράφεται ο ιδιοκτήτης και το τηλέφωνό του. Επίσης, σύμφωνα με τη νομοθεσία, ο σκύλος πρέπει να έχει σημανθεί ηλεκτρονικά από κτηνίατρο. Κλείνοντας, αξίζει να επισημανθεί ότι οι απωλεσθέντες σκύλοι ενσωματώνονται άμεσα στην πανίδα της περιοχής ως θηρευτές που τρέφονται με θηράματα και νεκρά ζώα, ανταγωνιζόμενοι έτσι τους φυσικούς θηρευτές και τα νεκροφάγα είδη της περιοχής.

Οδηγίες Καλής Κυνηγετικής Πρακτικής σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000

Οι παρακάτω οδηγίες προτείνονται για εφαρμογή όχι αποκλειστικά εντός των αυστηρών ορίων των περιοχών NATURA 2000, αλλά και σε μια περιφερειακή ζώνη 1.000 μ. εκτός των ορίων. Ορισμένοι από τους παρακάτω κανόνες συμπεριφοράς υποδεικνύονται και στον εκδοθέντα *Κυνηγετικό Οδηγό* (Γιακουμή κ.ά. 2013).

1. Ενημέρωση για όλα τα είδη χαρακτηρισμού και οριοθέτησης της περιοχής, ακόμη και όταν δεν έχουν άμεση σχέση με το κυνήγι (π.χ. σπάνια είδη χλωρίδας σε ΤΚΣ). Εννοείται ότι το μέτρο αυτό θεωρείται καλή πρακτική για οποιαδήποτε ανθρώπινη δραστηριότητα λαμβάνει χώρα εντός των περιοχών NATURA 2000. Υπογραμμίζεται η μεγάλη σημασία της ενημέρωσης και εκπαίδευσης των κυνηγών, έτσι ώστε να διακρίνουν ορισμένα προστατευόμενα είδη που είναι παρεμφερή με θηρεύσιμα είδη (βλ. παράγραφο περί ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης). Ενημέρωση απαιτείται και για τους οικοτόπους –κυρίως αναπαραγωγής ή φωλιάσματος– των ειδών χαρακτηρισμού και οριοθέτησης, και για τις θέσεις τους στον χάρτη της προστατευόμενης περιοχής.
2. Λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων για την ελαχιστοποίηση των καταστροφών των οικοτόπων αυτών (π.χ. κίνηση οχημάτων 4x4 σε διαδρομές εκτός δρόμου), τη ρύπανση ή μόλυνσή τους (ρίψη απορριμμάτων, λαδιών, πλαστικών, κ.λπ.) ή, τέλος, την υποβάθμισή τους με οποιονδήποτε τρόπο (κοπή δένδρων ή θάμνων για καύση, συμπίεση εδάφους σε ευαίσθητες αμμοθίνες, κ.λπ.) κατά τη διάρκεια παραμονής των κυνηγών εντός της προστατευόμενης περιοχής.
3. Εξασφάλιση της ελάχιστης δυνατής όχλησης των ειδών, ειδικά στους χώρους αναπαραγωγής ή φωλιάσματος. Το μέτρο αυτό περιλαμβάνει όλα τα είδη, συμπεριλαμβανομένων των θηρεύσιμων ειδών, και αφορά όλες τις δραστηριότητες που μπορεί να προκαλέσουν όχληση, όπως οι πυροβολισμοί και οι σκύλοι θήρας.
4. Ειδικά για την αποφυγή της απώλειας των σκύλων θήρας, συνιστάται η χρήση κολλάρων GPS εντός των περιοχών NATURA 2000.
5. Στην περίπτωση που ο κυνηγός εντοπίσει αδέσποτο σκύλο θήρας, θα πρέπει να το δηλώσει αμέσως σε κάποια αρμόδια αρχή (Κυνηγετικό Σύλλογο, Δασαρχείο, Αστυνομικό Τμήμα ή τον Φορέα Διαχείρισης). Στη βέλτιστη περίπτωση,

θα πρέπει να μαζέψει το ζώο και να το παραδώσει στις προαναφερθείσες αρχές. Στην περίπτωση που εντοπιστεί ο ιδιοκτήτης του ζώου, οφείλει εκείνος να καλύψει τα έξοδα που επιβάρυναν τον κυνηγό που το βρήκε.

6. Ειδικά για τους υγροτόπους, υπενθυμίζεται ότι η υπάρχουσα νομοθεσία απαγορεύει πια τη χρήση μολύβδινων σκαγιών, άσχετα από το αν θηρεύονται υδρόβια πουλιά στον υγρότοπο ή άλλα θηράματα περιφερειακά αυτού (π.χ. λαγού), καθώς είναι εύκολη η μόλυνση του υδροφόρου ορίζοντα και προφανώς του υγροτόπου. Επομένως, οι κυνηγοί δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν μολύβδινα σκάγια στους υδροβιότοπους ή περιφερειακά αυτών, ανεξάρτητα από το θηρεύσιμο είδος για το οποίο ενδιαφέρονται.
7. Με το πέρας των βολών επιβάλλεται η συλλογή των άδειων καλύκων, έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθεί η ρύπανση της περιοχής. Βέλτιστη πρακτική θα ήταν οι κάλυκες να παραδίδονται για ανακύκλωση.
8. Ειδικά για τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 που ταυτίζονται με Ζώνες Διάβασης Αποδημητικών, προτείνεται να αποφεύγεται η προβλεπόμενη από τον νόμο (βλ. και Ρυθμίσεις Θήρας 2014-15) πρόσθετη περίοδος κυνηγιού, από 20 Αυγούστου έως 10 Σεπτεμβρίου, για τα μεταναστευτικά είδη τρυγόνι, φάσσα και ορτύκι.
9. Για κάθε περιοχή που βρίσκεται εντός ή γειτνιάζει με περιοχή NATURA 2000, προτείνεται η κατάλληλη και προσεκτική ενημέρωση των κυνηγών με βάση τους πλέον πρόσφατους κυνηγετικούς χάρτες, καθώς και η γενικευμένη χρήση

συσκευών GPS, ώστε να γίνεται γνωστή με ακρίβεια η θέση στην οποία βρίσκεται ανά πάσα στιγμή ο κυνηγός.

10. Για τη σωστή διαχείριση των πληθυσμών θηρεύσιμων ειδών εντός των περιοχών NATURA 2000 δεν επαρκεί ο μέχρι σήμερα εφαρμοζόμενος περιορισμός θήρευσης ατόμων ανά κυνηγό και ανά έξοδο (quota). Επομένως, προτείνεται η συνολική εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας κάρπωσης ανά θηρεύσιμο είδος σε επίπεδο Φορέα Διαχείρισης της περιοχής ή –όταν δεν υπάρχει τέτοιος θεσμοθετημένος φορέας– σε επίπεδο αρμόδιας Διεύθυνσης Δασών Νομού ή Περιφέρειας, με βάση τα υπάρχοντα δεδομένα ή τα πορίσματα σχετικής μελέτης.
11. Επίσης, συνιστάται στον κυνηγό να μην πυροβολεί τα θηράματα την ώρα που εκείνα είναι ιδιαίτερα ευάλωτα (π.χ. όταν πίνουν νερό). Πρέπει πάντοτε να δίνεται στο θήραμα η δυνατότητα αντίδρασης.
12. Όταν ο κυνηγός συναντήσει κοπάδι αποδημητικών, οφείλει να κάνει ορθολογική χρήση των φυσισγιών του και να μην πυροβολεί αλόγιστα. Όπως προαναφέρθηκε, ο νόμος ορίζει τον αριθμό θηραμάτων που ετησίως επιτρέπεται να θηρεύει ο κάθε κυνηγός στην ημερήσια έξοδό του. Φυσικά, σύμφωνα με τις οδηγίες καλής πρακτικής, ο κυνηγός οφείλει να έχει ως σκοπό του τη θανάτωση του θηράματος με τον ελάχιστο δυνατό αριθμό βολών και την κάρπωση του σε κάθε περίπτωση.
13. Τέλος, ο κυνηγός οφείλει να μην πυροβολεί τα νεαρά θηράματα και να αποφεύγει κατά κανόνα τα θηλυκά, που διαιωνίζουν το είδος τους.

Παραρτήματα

Ι. ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΗΡΕΥΣΙΜΩΝ ΕΙΔΩΝ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ (2014-2015)

(Υ.Α. υπ' αριθ. 112022/2168/5-8-2014 «Ρυθμίσεις θήρας για την κυνηγετική περίοδο 2014-2015»)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	A/A	ΕΙΔΟΣ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΖΩΝΕΣ ¹	ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΗΜΕΡΕΣ	ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΟΣ ΑΡ. ΑΤΟΜΩΝ ΑΝΑ ΚΥΝΗΦΟ/ΕΞΟΔΟ
ΘΗΛΑΣΤΙΚΑ	1	Αγριοκούνελο ²	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	20/8 - 14/9	15/9-10/3	ΟΛΕΣ	Χωρίς περιορισμό
	2	Λαγός ³	<i>Lepus europaeus</i>		15/9-10/1	ΤΕΤ-ΣΑΒ-ΚΥ	Ένα (1)
	3	Αγριοχαιρός ⁷	<i>Sus scrofa</i>		15/9-20/1	ΤΕΤ-ΣΑΒ-ΚΥ	Πέντε (5) κατά ομάδα
	4	Αλεπού ⁶	<i>Vulpes vulpes</i>		15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Χωρίς περιορισμό
	5	Πετροκούναβο ⁴	<i>Martes foina</i>		15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Χωρίς περιορισμό
ΠΟΥΛΙΑ - ΔΕΝΔΡΟΒΙΑ, ΕΔΑΦΟΒΙΑ Κ.ΛΠ.	1	Σιπαρήθρα	<i>Alauda arvensis</i>	20/8-14/9	15/9-10/2	ΟΛΕΣ	Δέκα (10)
	2	Φάσσα	<i>Columba palumbus</i>	20/8-14/9	15/9-20/2	ΟΛΕΣ	Χωρίς περιορισμό
	3	Αγριοπερίστερο	<i>Columba livia</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Χωρίς περιορισμό
	4	Ορτύκι	<i>Coturnix coturnix</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Δώδεκα (12)
	5	Τρυγόνι	<i>Streptopelia turtur</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Δώδεκα (12)
	6	Τσίχλα	<i>Turdus philomelos</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Είκοσι πέντε (25) συνολικά από όλα τα είδη
	7	Δενδρότσιχλα	<i>Turdus viscivorus</i>	20/8-14/9	15/9-20/2	ΟΛΕΣ	
	8	Κοκκινότσιχλα	<i>Turdus iliacus</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	
	9	Γερακότσιχλα	<i>Turdus pilaris</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	
	10	Κότσυφας	<i>Turdus merula</i>	20/8-14/9	15/9-20/2	ΟΛΕΣ	
	11	Καρακάξα	<i>Pica pica</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Χωρίς περιορισμό
	12	Κάργια	<i>Corvus monedula</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Χωρίς περιορισμό
	13	Κουρούνα	<i>Corvus corone</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Χωρίς περιορισμό
	14	Ψαρόνι	<i>Sturnus vulgaris</i>	20/8-14/9	15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Χωρίς περιορισμό
	15	Μπεκάτσα ⁸	<i>Scolopax rusticola</i>		15/9-28/2	ΟΛΕΣ	Δέκα (10)
	16	Πετροπέρδικα ⁴	<i>Alectoris graeca</i>		1/10-15/12	ΤΕΤ-ΣΑΒ-ΚΥ	Δύο (2)
	17	Νησιωτική πέρδικα ⁵	<i>Alectoris chukar</i>		1/10-15/12	ΤΕΤ-ΣΑΒ-ΚΥ	Τέσσερα (4)
	18	Φασιανός	<i>Phasianus colchicus</i>		15/9-31/12	ΤΕΤ-ΣΑΒ-ΚΥ	Ένα (1)
ΠΟΥΛΙΑ - ΥΔΡΟΒΙΑ & ΠΑΡΥΔΑΤΙΑ	1	Σφουριχτάρι	<i>Anas penelope</i>		15/9-10/2	ΟΛΕΣ	Δώδεκα (12) συνολικά από όλα τα είδη
	2	Κικίρι	<i>Anas crecca</i>		15/9-31/1	ΟΛΕΣ	
	3	Πρασινοκέφαλη	<i>Anas platyrhynchos</i>		15/9-31/1	ΟΛΕΣ	
	4	Σουβλόπαπια	<i>Anas acuta</i>		15/9-10/2	ΟΛΕΣ	
	5	Σαρσέλα	<i>Anas querquedula</i>		15/9-10/2	ΟΛΕΣ	
	6	Χουλαρόπαπια	<i>Anas clypeata</i>		15/9-10/2	ΟΛΕΣ	
	7	Κυνήγδαπια	<i>Aythya ferina</i>		15/9-31/1	ΟΛΕΣ	
	8	Τοικνόπαπια	<i>Aythya fuligula</i>		15/9-10/2	ΟΛΕΣ	
	9	Φαλαρίδα	<i>Fulica atra</i>		15/9-10/2	ΟΛΕΣ	
	10	Φλυαρόπαπια	<i>Anas strepera</i>		15/9-31/1	ΟΛΕΣ	
	11	Ασπρομετωπόχρηνα	<i>Anser albifrons</i>		15/9-10/2	ΟΛΕΣ	
	12	Νερόκοτα	<i>Gallinula chloropus</i>		15/9-10/2	ΟΛΕΣ	Δέκα (10)
	13	Μπεκατσίνι	<i>Gallinago gallinago</i>		15/9-10/2	ΟΛΕΣ	Δέκα (10)
	14	Καλημάνα	<i>Vanellus vanellus</i>		15/9-31/1	ΟΛΕΣ	Δέκα (10)

1. Περιοχές της χώρας που είχαν χαρακτηριστεί ως Ζώνες Διάβασης Αποδημητικών, με απόφ. Υ. Γεωργίας μέχρι τις 18-12-1985, καθώς και με την ανωτέρω 21 σχετική.
2. Από 1.3 έως 10.3 μόνο σε νησιά που υπάρχει αγριοκούνελο, χωρίς συνοδεία σκύλου.
3. Απαγορεύεται το κυνήγι του λαγού (*Lepus europaeus*) καθ' όλη τη διάρκεια της κυνηγετικής περιόδου στις νήσους Λήμνο και Άγιο Ευστράτιο (κεφ. Β', παρ. 5).
4. Επιτρέπεται η θήρα στις ΖΕΠ: α) GR2450009 «Περιοχή Γαλαξειδίου», β) GR114009 «Όρος Φαλακρό», και γ) GR2530006 «Όρος Ζήρεια», μόνο τις ημέρες Σάββατο και Κυριακή.
5. Ειδικές ρυθμίσεις του κυνηγιού της νησιωτικής πέρδικας καθορίζονται στο κεφ. Β', παρ. 7: α) Στον νομό Λέσβου επιτρέπεται το κυνήγι της τις παρακάτω Κυριακές: 21.9.2014, 28.9.2014, 05.10.2014, 12.10.2014, 19.10.14, 26.10.14, 02.11.2014 & 09.11.2014. β) Στους νομούς Σάμου και Χίου και στην περιοχή της Α' ΚΟΚΔ επιτρέπεται το κυνήγι της από 15.09.2014 έως 30.11.2014 και μόνο τις ημέρες Τετάρτη-Σάββατο-Κυριακή. Εξαιρείται η νήσος Χίος, η οποία επλήγη από τις μεγάλες πυρκαγιές του 2012, όπου επιτρέπεται από 15.9.2014 έως 30.11.2014 και μόνο τις ημέρες Σάββατο-Κυριακή. γ) Παρατείνεται η ισχύς της παραγράφου (Α) της Υ.Α. υπ' αριθ. 97734/4284/14.8.2007 (ΦΕΚ 1657/Β'/21.08.2007) «Τροποποίηση ρυθμίσεων θήρας» από 20.08.2012 έως 14.09.2012.
6. Επιτρέπεται το κυνήγι της αλεπούς (*Vulpes vulpes*) και του πετροκούναβου (*Martes foina*) από 15.9.2014 έως 20.1.2015 με τη χρήση κυνηγετικού όπλου και σκύλου δίωξης, και από 21.1.2015 έως 28.2.2015 χωρίς σκύλο δίωξης, μόνο στους νομούς που δεν έχουν χαρακτηριστεί ως αρουραϊόπληκτοι.
7. Επιτρέπεται το κυνήγι του αγριόχοιρου (*Sus scrofa*) σε ομάδες μέχρι δέκα (10) κυνηγών, με δικαίωμα θήρευσης μέχρι πέντε (5) ατόμων ανά ομάδα και ανά έξοδο. Για λόγους προστασίας της φυσικής παραγωγής του αγριόχοιρου, απαγορεύεται το κυνήγι σε όλη τη χώρα του νεαρού αγριόχοιρου, όσο αυτός φέρει τις χαρακτηριστικές ραβδώσεις στο σώμα του, καθώς και των χοιρομητέρων αυτών.
8. Απαγορεύεται το κυνήγι της μπεκάτσας (*Scolopax rusticola*) στο καρτέρι, το πρωί και το βράδυ.

II. ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΙΚΡΩΝ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ.)
1	Εκβολή ρύακα Καρτερού	Y431KRI107	Ηρακλείου	21
2	Εκβολή Ξηροποτάμου	Y431KRI109	Ηρακλείου	57
3	Εκβολή Φοδελιανού ποταμού	Y431KRI125	Ηρακλείου	7
4	Εκβολή Γεροποτάμου	Y431KRI135	Ηρακλείου	57
5	Αλυκή Χρυσής	Y432HRY001	Λασιθίου	4
6	Κουρεμένος	Y432KRI004	Λασιθίου	40
7	Έλος Καρουμίων	Y432KRI008	Λασιθίου	36
8	Εκβολή ρύακα Κάτω Ζάκρου	Y432KRI009	Λασιθίου	12
9	Χιόνα	Y432KRI012	Λασιθίου	18
10	Πυργιολίκι Ζίρου	Y432KRI015	Λασιθίου	4
11	Εκβολή ρύακα Σκαφιδαρά	Y432KRI017	Λασιθίου	3
12	Πηγή Βρέικου	Y432KRI020	Λασιθίου	1
13	Εκβολή ρύακα Ανδρόμυλου	Y432KRI026	Λασιθίου	12
14	Εκβολή Καλαμαυκιανού	Y432KRI051	Λασιθίου	7
15	Εκβολή Στόμιο	Y432KRI052	Λασιθίου	3
16	Εκβολή ρύακα Καλός Ποταμός	Y432KRI055	Λασιθίου	8
17	Πηγή και έλος Αλμυρού Αγίου Νικολάου	Y432KRI056	Λασιθίου	50
18	Λυγερή Κριτσάς	Y432KRI058	Λασιθίου	2
19	Εποχιακό τέλμα Λιβάδι	Y432KRI063	Λασιθίου	7
20	Εποχιακό τέλμα Δρήρου	Y432KRI069	Λασιθίου	35
21	Εκβολή Αμμουδάρες	Y432KRI075	Λασιθίου	6
22	Εκβολή ρύακα Μύρτου	Y432KRI085	Λασιθίου	6
23	Λιμνίο Ζίρου	Y432KRI267	Λασιθίου	2
24	Εποχιακό τέλμα Γαρύπας	Y433KRI136	Ρεθύμνης	6
25	Εκβολή Γεροποτάμου (Ρεθύμνου)	Y433KRI138	Ρεθύμνης	40
26	Εκβολή παραλίας Σταυρωμένου	Y433KRI139	Ρεθύμνης	8
27	Εκβολή Πλατανέ	Y433KRI142	Ρεθύμνης	27
28	Εκβολή ρύακα Πλατύ	Y433KRI148	Ρεθύμνης	24
29	Εκβολή ρύακα Ακουμιανού	Y433KRI150	Ρεθύμνης	28
30	Εκβολή ποταμού Πετρέ	Y433KRI154	Ρεθύμνης	47
31	Λιβάδι Βουρβουρέ	Y433KRI167	Ρεθύμνης	58
32	Εκβολή Κουρταλιώτη (λίμνη Πρέβελης)	Y433KRI169	Ρεθύμνης	47
33	Εκβολή ρέματος Ελληνικό	Y433KRI171	Ρεθύμνης	6
34	Εκβολή ρέματος Κατσάρι	Y433KRI172	Ρεθύμνης	12

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ.)
35	Εκβολή Κοτσουφού ποταμού	Y433KRI173	Ρεθύμνης	3
36	Εκβολή ποταμού Φοινικιά	Y433KRI174	Ρεθύμνης	12
37	Λίμνη Κλησιδίου	Y433KRI280	Ρεθύμνης	1
38	Αλυκή Γαύδου	Y434GAV001	Χανίων	29
39	Εκβολή ποταμού Μουσέλα	Y434KRI156	Χανίων	14
40	Εκβολή ποταμού Καβρού	Y434KRI157	Χανίων	10
41	Εκβολή ποταμού Δέλφινα	Y434KRI158	Χανίων	11
42	Έλος Γεωργιούπολης	Y434KRI161	Χανίων	42
43	Έλος Γεωργιούπολης	Y434KRI161	Χανίων	44
44	Εκβολή Μεσσοποτάμου	Y434KRI161	Χανίων	2
45	Εκβολή ποταμού Κοιλιάρη	Y434KRI178	Χανίων	17
46	Σταυρός	Y343KRI182	Χανίων	12
47	Λίμνη Τερσανά	Y434KRI184	Χανίων	26
48	Εκβολή Καλαθορέματος	Y434KRI187	Χανίων	6
49	Εκβολή ποταμού Κλαδισού	Y434KRI188	Χανίων	26
50	Εποχιακό τέλμα Ομαλού Χανίων	Y434KRI196	Χανίων	8
51	Εκβολή Πλατανιά (Ιάρδανος ποταμός)	Y434KRI200	Χανίων	71
52	Εκβολή παραλίας Γερανίου	Y434KRI201	Χανίων	14
53	Εκβολή ρύακα Σφακορύακο	Y434KRI202	Χανίων	13
54	Εκβολή και έλος Ταυρωνίτη	Y434KRI203	Χανίων	56
55	Εκβολή παραλίας Ραπανιανών	Y434KRI204	Χανίων	12
56	Εκβολή ρύακα Σπηλιανού	Y434KRI205	Χανίων	11
57	Εκβολή ρύακα Αζογουριανού	Y434KRI206	Χανίων	10
58	Εκβολή ποταμού Κακοδικιανού	Y434KRI207	Χανίων	7
59	Εκβολή Πελεκανιώτικου ποταμού	Y434KRI208	Χανίων	9
60	Λιβάδι Κουντούρας	Y434KRI209	Χανίων	41
61	Άσπρη λίμνη	Y434KRI214	Χανίων	19
62	Λίμνη	Y434KRI218	Χανίων	5
63	Εκβολή ρέματος Αράπη	Y434KRI219	Χανίων	7
64	Εκβολή ρέματος Βαθύρεμα	Y434KRI220	Χανίων	29
65	Εκβολή ρέματος Μηλιά	Y434KRI221	Χανίων	7
66	Εκβολή ρέματος Καμαριανού	Y434KRI222	Χανίων	11
67	Φαλάσαρνα	Y434KRI225	Χανίων	23
68	Εκβολή Τζούγκαρη	Y434KRI227	Χανίων	5
69	Βλυχάδα Γεωργιούπολης	Y434KRI228	Χανίων	16

Βιβλιογραφία - Πηγές

BirdLife International.

Council of Europe (2007), *European Charter on Hunting and Biodiversity*.

Γιακουμή, Ε., Λ. Στεφάνου & Γ. Μπάκας (2013), *Κυνηγετικός Οδηγός*, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής/Ειδική Γραμματεία Δασών/Τμήμα Δασικών Εφαρμογών.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Όλες οι σχετικές νομοθεσίες που αναφέρονται λεπτομερειακά στο κείμενο. Η πλέον πρόσφατη είναι: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, *Ρυθμίσεις θήρας για την κυνηγετική περίοδο 2014-2015*, Υπουργική Απόφαση υπ' αριθ. 112022/2168/5-8-2014 (ΦΕΚ Β' 2154). Διορθώσεις σφαλμάτων στην ανωτέρω Υ.Α.: ΦΕΚ Β' 2312/28-8-2014.

European Commission (2008), *Έγγραφο κατευθύνσεων για τη θήρα βάσει της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών*.

European Commission (2013), *Sustainable Hunting and NATURA 2000*.

Μελανίτου, Γ. (2015), «Φάκελος: Ζώνες διάβασης αποδημητικών», περ. *Κυνηγεσία και Κυνοφιλία*.

Παπαγεωργίου, Ν.Κ. (1996), *Εκτροφή θηραμάτων*, Θεσσαλονίκη, University Studio Press.

Παπασπύρου, Α. (1972), *Εγκόλπιο του Κυνηγού*.

Ιστότοπος: <http://dasarxeio.com>

Λαγός, *Lepus europaeus*

Πηγή Φωτογραφιών | ©

Γεωργιακάκης Παναγιώτης - ΜΦΙΚ:

σελ. 8, 28β

Δρετάκης Μιχάλης - ΜΦΙΚ: σελ. 6, 15, 18α

Κοσκινάς Γιώργος: σελ. 38, 46

Μοναστηριώτης Σπύρος: σελ. 40

Μπαξεβάνη Πόπη - ΜΦΙΚ: σελ. 13, 17, 32, 47

Πιτροπάκης Βασίλης: σελ. 3, 5, 10, 19, 48

και φωτογραφία εξωφύλλου

Τριχάς Απόστολος - ΜΦΙΚ: σελ. 18β, 34β

Χαρκούτσης Γιάννης - ΜΦΙΚ: σελ. 36

Χιλιτίδης Οδυσσεάς - ΜΦΙΚ: σελ. 33, 34α, 35

Πηγή υποβάθρων χαρτών: σελ. 24-29,
OpenStreetMap (and) contributors, CC-BY-SA

Χρήσιμα Τηλέφωνα

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης

Γενική Διεύθυνση Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων

Τηλ.: 2813 404 137

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης

Διεύθυνση Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών

Τηλ.: 2810 264 964

Διεύθυνση Δασών ΠΕ Ηρακλείου

Τηλ.: 2810 264 944

Δασοφυλακείο ΠΕ Ηρακλείου

Τηλ.: 2810 264 966

Διεύθυνση Δασών ΠΕ Λασιθίου

Τηλ.: 28410 82 490

Διεύθυνση Δασών ΠΕ Ρεθύμνου

Τηλ.: 28310 29 193

Διεύθυνση Δασών ΠΕ Χανίων

Τηλ.: 28210 84 200

Α' Κυνηγετική Ομοσπονδία Κρήτης - Δωδεκανήσου

Τηλ.: 28210 98 147

NATURA 2000

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

■ Ε.Π. Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013

■ Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

